

İT KUYRUĞU

1958

Aziz Nesin 1915-1995

İÇİNDEKİLER

İt Kuyruğu
Allah Size Zeval Vermesin
Di Sen Ona Beş Gayme
Açıkgöz Tavuklar
Şıringacı
Kız Hocanın Pembe Donu
Kafakağıdı
Böyük Herûf Gasabaya Geliyo!
Ölçü
Deyyus Buhranı
Nasıl Hacı Oldum?
Bize İyilik Yaramaz
Reklam
Hassas Barometre
Sen Olmasaydın
Nasıl İntihar Ettim?
Maamafih
Devletin Sırrını Yuttum
Yaşasın İlim
Bir Demokrasi Kahramanı
Evlenme İlanı
Nah Buraya Kadar Geldi
Bavulun Kulpu
Donun Nerdeydi Kızım?
Cezai Ehliyeti Olmayanlar
Ulusal Konukseverlik
Sayın Genel Müdür'ümüzü Nasıl Dövdük?

Hakkında

Aziz Nesin'in İt Kuyruğu isimli öykü kitabı 1958 yılında yayınlanmıştır. Kitap yirmi yedi öyküden oluşmaktadır. Öykülerde olaylar ve karakterler farklı olsa da hepsi aynı düzenin bir parçasını eleştirmektedir. Yazar öykülerini sade ve akıcı bir dil ile, okuyucunun kolaylıkla anlayabileceği şekilde yazmıştır. Kimi öykülerde karakterler şiveli şekilde konuşturulmuştur. Bazı öyküler kitaba 1992 yılında yapılan 11. basımda eklenmiştir.

Öykülerde öne çıkan temalardan bazıları çıkarıcılık, yozlaşma, yoksulluk, düzen, baskı, sahtekarlık, bürokrasi, cehalet ve yüzeyselliktir. Bürokratlar, aydınlar, köylüler öykülerde sıkça karşılaşılan karakterlerdendir. Bürokratlar genellikle çıkarıcı ve iki yüzlüdür. Köylüler bilgisiz, baskı altında veya çıkarıcıdır. Aydınlar baskı altında ve yalnızdır. Aziz Nesin toplumsal düzendeki çarpıklıkları, sistemdeki yozlaşmayı, ahlaki sorunları, halkın cehaletini, algıları, çıkarıcılığı eleştirmektedir. Bu eleştirileri öykülerinde kullandığı mizahi ve absürt unsurlarla, ironik bir dille yapmaktadır. Güldürürken düşündürmeyi amaçlamıştır.

İT KUYRUĞU

Öykü

Kuyruksuz köpekler Adamın dolaştığı köylerde bir şey dikkatini çeker. Köpeklerin kuyruğu yoktur. Öğretmene sorar. Öğretmen de belki cinslerinin öyle olduğundan kuyruksuz olabileceklerini söyler. Akşam bir köylünün evine yemeğe davetlidir. Oradaki ihtiyara köpeklerin neden kuyruksuz olduğunu sorar. İhtiyar adam işin aslını anlatmaya başlar.

İhtiyar adam durumu anlatır Bölge müdüründen haber gelmiştir. Köylerinde otuz domuz öldürmeleri gerekmektedir. Köylüler toplaşır ve ihtiyar adama gidip müdür ile konuşmasını ister. Çünkü köylerinde domuz gören yoktur. Nasıl bir hayvana benzediğini bilen bile yoktur. İhtiyar adam bölge müdürüne kadar çıkar. Yıllarca cepheden cepheye koştuğunu, savaştığını, madalyalar aldığını, rütbelerinin yükseldiğini söyler. Yaralandığında Almanların hastanesinde besledikleri domuzu görmüştür. Ama köylerinden başka kimsenin görmediğini, köylerinde domuz olmadığını, vuramayacaklarını söyler. Tüm bunları uzun uzun anlatırken bölge müdürü her seferinde kısa kesmesini, işinin çok olduğunu, ne istediğini sorar. Önce devletten para istediğini, maaş beklediğini zanneder. İhtiyar adamın ise derdi başkadır.

Bölge müdürü sinirlenir İhtiyar adam en sonunda durumu net bir şekilde söyleyince bölge müdürü yine kızar. Üst makamlardan emir gelmiştir. Onlardan daha iyi mi bildiklerini sorar. Onların nerede domuz yaşıyor nerede yaşamıyor daha iyi bileceklerini söyler. Ülkede mısır ihracatı üst seviyededir. Domuzlarda mısır tarlalarına giriyorlardır. Hükümet bu yüzden domuzların vurulmasını istiyordur. Köylülerin iyiliğine olduğunu söyler. İhtiyar adam köylerinde 8 ay kış olduğundan hiçbir zaman mısır ekilmediğini, domuz da yaşamadığını belirtir. Köylü domuz yok dedikçe bölge müdürü kızar. Yetkililerden, ziraat mühendislerinden, bakanlardan, kendinden daha mı iyi bildiğini, emre karşı mı geldiğini sorar. Köylü estağfurullah diyerek reddeder ama domuz yok söylemini de sürdürür.

Domuz kuyruğu için çözüm Bölge müdürü giderek sinirlenir. Devletin getirdikleri her domuz kuyruğu için on iki buçuk kuruş verdiğini, yine onların karlı çıkacaklarını söyler. Vurmazlarsa jandarmayı gönderip hepsine vurmayı öğrettireceğini söyleyerek tehdit eder. İhtiyar köye döner ve durumu anlatır. Birisi domuz beleyip kuyruklarını kesmeyi teklif eder. Ama köylü mundar hayvanı köye sokmayacaklarını söyler. İçlerinden birisi askerlik yaptığı yerde çok domuz olduğunu, oraya gitmesini önerir.

İhtiyar adamı kandırırlar İhtiyar adam söylenen yere trenle iki günde gider. Gittiğinde çoktan işin ticarete döküldüğünü görür. Domuz kuyrukları satılmaya başlanmıştır. Tanesi yirmi beştir. On beşerden iki yüz kuyruk alır. Handa adamlara gösterir. Adamlar onların it kuyruğu olduğunu söyler. it kuyruklarını kesip, yağlayıp satmışlardır. Onlardan aldığı fikirle uçlarını biraz daha kesip, yağlayıp, domuz kuyruğu diye verebileceğini söylerler.

İşin aslı anlatılır İhtiyar adam denileni yapar. Öbür köylerden domuz kuyruğu olduğu duyulur. Tanesi yarım kaymeden satmıştır. Otuz tanesini de bölge müdürüne götürmüştür. Ama o günden sonra mundar diye kimse ihtiyar adamın evine gitmez, eli değdi diye elini sıkamaz olmuştur. Akli başında birkaç kişiyi kenara çekip işin aslını anlatır. Kuyrukların it kuyruğu olduğunu söyler. Açık gözün birisi bu durumu işe çevirir. Bu yüzden oralarda kuyruklu it kalmamıştır. Geçen gün kasabada onu görmüş, nasıl olduğunu sormuştur. İtler sayesinde geçinip gittiğini söylemiştir.

Temalar

Baskı ve Yozlaşma/Sahtekarlık Bürokratik karmaşa ve sistemin zorlamaları sebebiyle domuz olmayan köylerde bile domuz vurulması emredilmektedir. Köyün şartları bilinmeden verilen ve zorlan uygulatılmaya çalışılan emir köylüleri zor durumda bırakmaktadır. Bu durum sistemde boşluk yaratmakta ve sahtekarlıkla işlerin yürütülmesine neden olmaktadır. Köpek kuyrukları domuz kuyruğu diye satılarak sisteme uyum sağlanır ve sahtekarlık yayılır. Yazar otoritenin bölge ile arasındaki kopukluğu, otoritenin baskısını ve bunun neden olduğu toplumsal yozlaşmayı eleştirmektedir.

Kültür/Yalnızlaşma İhtiyar adamın domuz kuyruklarını tutması ve satması sebebiyle köylülerin onu dışlaması kültürel unsurlara, çıkarıcılığa dikkat çekmektedir. İhtiyar adam köylülerin onu lider belirlemesi ve işleri çözümlemesini istemesi sebebiyle olayları yönetir. Fakat işler halledildiğinde domuzun mundar hayvan sayılması sebebiyle ihtiyar adamın dışlandığı, yalnızlaştığı görülmektedir. Köylülerin çıkarıcı davranması eleştirilmektedir.

ALLAH SİZE ZEVAL VERMESİN

Öykü

Meydandaki çalışma Görevliler akşamüzeri yeni köye ulaşır. Her taraf kardır. Köy alanında kızakları duruyordur. Alanda yirmi, otuz kişi kazma, kürekle çalışıyor, karları kürüyorlardır. Yüzlerinden memnun olmadıkları bellidir. Karları küredikleri yerden iki delik çıkmış, bu iki delikten de iki kafa görünüyordu. Bunlar iki heykel başıdır. Muhtar, geleceklerinden geç haberleri olduğunu, geç kaldıklarını söylüyor ve özür diliyordur. Birlikte çay içerler. Muhtar, onların diğer memurlara benzemediğini söyler ve heykelin hikayesini anlatır.

Köydeki hazırlıklar Bir büyük adam Doğu'daki köyleri ziyaret edecektir. Tabii ki görevliler gidilecek köyleri önceden sıraya koyup organize edeceklerdir. Arabaların geçebileceği tek yol bu köy yoludur. Aynı zamanda bu köy civardaki köylerden daha büyüktür. Bu yüzden gelecek büyük kişi için bu köyün hazırlanmasına karar verilir. Köye adamlar gelip gitmeye başlar. Meydandaki ev yıkılır. Oraya heykel yapılacağı söylenir. Köylüler heykelin en olduğunu bilmiyordu. Askere gidenler, başka şehre gidip çalışanlar gördükleri heykelleri anlatmaya çalışırlar ama heykellerin nasıl görüldüğünü anlatsalar da neden yapıldığını onlar da bilmiyordu. Köylü heykelin neyden yapılacağını da bilmiyordu.

Meydana yapılan heykel Emir gelir. Köylülerin para toplaması söylenir. Heykel yaptırılacaktır. Köylüler birkaç kez para toplar ama gerekli miktar elde edilemez. En sonunda görevliler üstünü devletin tamamlayacağını, şanslı olduklarını söylemişlerdir. Köylüye yol yordam göstermişler, alanın ortasına heykel için uygun alan yapmasını sağlamışlardır. Tümsek üstüne taşlar ve çiçekler etrafına da demir tellerden parmaklık yapılmıştır. Sonra heykeller getirilmiştir. Büyük adamın sorabileceği soruları köylülere ezberletmeye çalışmışlardır. Bu görev öğretmene verilmiştir. Köylüler köy işlerinden akşam okula yorgun gittiklerinden uyukluyor, öğretilenleri tam öğrenmiyorlardır. Jandarma sıkı sıkı tembih etmiştir. Öğretilenler dışında bir şey söylememeleri belirtmiştir. Arabaların geçeceği yol için köylüler onarım yapmıştır. Çukurlar doldurulmuş, tümsekler kazılmıştır.

Karşılama için prova Büyük adamın geleceği günden bir gün önce prova yapılmıştır. Köylüler, okul çocukları sıraya dizilmiş. Karşıdan otomobil geleceğini, gelir gelmez alkışlanacağını, içinden çıkan kişinin merhaba veya nasılsınız dediğinde sağ ol diye hep bir ağızdan selam verileceğini söylemiştir. Bu prova defalarca yapılmıştır. Prova yaptıran adam köylülerin yanına gelmiş, birisine "Bu ne hal, leş gibi kokuyorsun" deyince köylü ne diyeceğini bilememiştir. Yanlış bir şey söylemekten korkarak öğretmenin öğrettiklerinden "Sayenizde, Allah size zeval vermesin" demiştir. Jandarma sinirlenmiş, hemen köylüyü karakola götürmüşlerdir.

Yıllar süren bekleyiş Bunca hazırlık ve prova sonrası ise büyük insan gelmemiştir. Sürekli gelecek diye beklemişler, yıllar geçmiş ama gelmemiştir. Heykeller sürekli kirleniyordu. Bir süre sonra büyük şehirden yine bazı adamlar gelmiş, heykeli bakımsız ve kirli görünce muhtarı azarlamışlardır. Muhtar yazları heykelin başına çocuk dikmeye ve gelen kuşları pisletmesinler diye kovalatmaya başlamıştır. Fakat kışın heykeller karın altında kalmaktaymış. Jandarma memuru köye birisi gelirse heykeli temizleyeceksiniz diye emir vermiştir. Gelenlerin haberini geç aldıkları için gecikmişlerdir.

Temalar

Baskı ve Otorite Otoritenin yüzeysel yaklaşımı, halk üzerindeki baskı eleştirilmektedir. Büyük bir insan olarak anlatılan otorite figürünün ziyareti için uygun koşulların oluşturulmaya çalışılması, köylünün durumu ve yararı gözetimeksizin yüzeysel uygulamalar yapılması bürokrasideki anlamsızlığı, halk üzerindeki baskıyı göstermektedir. Köylüler baskı ve korku sebebi ile söylenen her şeyi itiraz etmeden yapmaktadır. Tüm bunların gösteriş ve aldatma üzerine olduğu, köylünün içinde bulunduğu gerçek durum ve ihtiyaçlarının umursanmadığı anlaşılmaktadır.

Dİ SEN ONA BEŞ GAYME

Öykü

Kahve sohbeti Kahve tıklım tıklımdır. Hıdır ağa "Dünya doksan dokuz kulplu bir kazandır. Sen de tut bir kulpundan, sen de kazan" demiştir. Yere çömelmiş delikanlılardan birisi ise itiraz etmiştir. Doksan dokuz kulpu da olsa ona onların bir kulpundan bile tutamadıklarını söylemiştir. Sonra da başına gelen hikâyeyi anlatmıştır.

İlyas parasını gizler Köyden İlyas ile kasabaya gitmişlerdir. Ondan önce İlyas şaraphaneye üzüm satmış, tüm ellilik kayme almıştır. Pazara giderken İlyas'tan beş kayme borç istemiş, tavukları pazarda satınca vereceğini söylemiştir. İlyas tüm parayı vermemek için param yok diye yalan söylemiştir. Pazara vardıklarında eşekleri bağlayınca İlyas sıcak sıcak kuru fasulye yemeyi teklif etmiştir. Adam ise kırk sekiz kuruşu var yeter mi diye sormuştur. İlyas pazarda tavukları satınca ona vereceğini, ondaki paranın yeteceğini söylemiştir. Aslında cebindeki elliliğe güveniyor ama hala gizliyordur.

Adam strese girer Gittiklerin de kuru fasulye alırlar. Adam sürekli eli cebinde bozuklukları sayar ve düşürüp düşürmediğini kontrol eder. Kuru fasulye boğazına dizilir. İlyas yedikçe yer. İkinci fasulyeyi ısmarlar. Tatlı sipariş eder. O sırada adam ödeme konusunda endişeden çok kötüdür. İlyas ise paraları yetmezse onun duracağını, kendisinin gidip tavukları satıp geleceğini söyler. Adamın ise içi rahat değildir.

İlyas'ın parası çalınır Hesap ödeneceği zaman İlyas parasının çalındığını fark eder. Şekilden şekle girer. Bağırır çağırır, kendini oradan oraya atar. Parası olduğunu, çalındığını itiraf etmek zorunda kalır. Adama borç vermediğine pişman olur. Ama aşçı bu numaraları yemem diyerek ona inanmaz. Her gün böyle numaralar yapanlar oluyordur. Adam kuşağının oradan da para çıkarır. Zar zor ödeme yaparlar.

Pazarda yaşananlar Tavukları satmaya pazara giderler. İlyas orada birinin üstüne atlar. Parasını çaldığını söyler. Pazardaki adamın elinde elli kayme vardır. Dünyada bir tek ona verilen elli kayme olduğunu sanmasına şaşırlar. Karakola gidince durum anlaşılır. Karakoldan çıkınca adam İlyas dünyada bir tek ona verilen tek bir elli kayme mi olduğunu sandığını sorar. Öyle olmadığı anlaşılır. İlyas bilerek öyle yapmıştır. Belki elli kaymesi olan adam saftır, o öyle zannedişiyordur da alabilir diye şansını denemiştir.

İşleri hiç rast gitmez Tavuklar da satamazlar. Pazarı kaşırlar. Bir dükkancıya götürürler. Ederinden ucuza satmak zorunda kalırlar. Dükkancı hesabı yuvarlaya yuvarlaya beş kayme verir. Birkaç şey almaya giderler. Oradaki dükkân sahibi de yuvarlaya yuvarlaya dört yüz yetmiş beş kayme hesap çıkarır. Adam Hıdır Ağa'ya döner. Dünyanın doksan dokuz kulpu olsa birinin bile onlara düşmediğini tekrar eder.

Temalar

Şans/Yoksulluk Dünyadaki fırsatların herkes için eşit olmadığı, bunun yanında da şans faktörünün de etkili olduğu vurgulanmaktadır. Öyküdeki adam hem şansının olmadığı hem de fırsatların herkese eşit sunulmadığını belirtmekte ve yakınmaktadır. İlyas'ın eline ilk kez bütün ellilik para geçmiştir. Arkadaşına borç vermek istemez. Fakat sonunda parayı çaldırıp daha kötü duruma düşmektedir. Adamın bir yerde rahat rahat yemek yiyecek parası bile yoktur. Kuruşlarını hesaplamaktadır. İşleri de hep ters gittiği için kendi şansını ile ilgili olumsuz algıya sahiptir.

AÇIKGÖZ TAVUKLAR

Öykü

Ahmet okulu bitirir Çarıklı erkanıharp sözünü bitirince Kelağa ona itiraz eder. Kazancından dolayı onu tebrik eder ama Allah izin verdiği, ona şans verdiği için kazandığını, eğer şans dönerse ne yaparsa yapsın kazanamayacağını söyler. Sonra ispat için başından geçenleri anlatır. Epey zaman önce köylerinde Ahmet isimli bir çocuk vardır. İlkokuldan mezun olunca köy öğretmeni babasına çocuğun akıllı olduğunu, onu ziyan etmemesini, mutlaka okutmasını söylemiştir. Babası yememiş, içmemiş oğlunu kasabada okutmuştur. Çocuk kasabada okulunu bitirince çocuğa kıymamasını, ne yapıp edip onu şehre göndermesini söylemişlerdir. Babası elindeki avucundakini satıp çocuğunu şehre göndermiştir. Bir zaman sonra duyarlar ki hükümet Ahmet'i okutmak için Amerika'ya göndermiştir. Hepsini çok gururlanmıştır. Çocuk Amerika'da okurken üç, dört kere mektup gönderir. Hepsini mektubu okutmaktan ezberler.

Ahmet geri döner Bir gün haber gelir. Ahmet köye gelecektir. Davul zurna ile karşılarlar. Yiğit gibi biri olduğunu, boynuna kravat takınca daha da başka olduğunu söyler. Kısa sohbetten sonra Ahmet onlara sorular sorar. İneklerin günde ne kadar süt verdiğini, koyunların yılda kaç doğurduğunu, tavukların günde kaç yumurta yumurtladığını sorar. Aldığı yanıtlar karşısında küçümseyici yanıt verir. Amerika da çok çok daha fazlasını alıyorlar, daha azını veren hayvanları da gözden çıkarıyorlardı.

Tavuklar hakkında anlatılanlar Dinlediklerine şaşırırlar. Kelağa okumaktan Ahmet'in kafasının gittiğini düşünür. Söyledikleri gerçek gelmez. Ama yine de merak eder. Amerika'daki tavuklar nasıl günde beş kere yumurtluyor diye sorar. Ahmet sistemi anlatır. Tavuklar gündüz yemlerini yiyip geziyor, sonra yumurtluyorlardır. Hava kararınca kümeslerine girip uyuyorlardır. Onların kümeslerinin olduğu büyük barınaklar köydeki evlerden bile güzel ve büyüktür. Kısa bir süre sonra ışıklandırma sayesinde barınağın ışıklarını yakıyorlardır. Her yer aydınlık oluyordur. Sabah oldu sanan tavuklar kümeslerinden çıkıp geziniyorlar, verilen yemleri yiyorlar, tekrar yumurtluyorlardır. Bunu sabah kadar yaptıklarında beş kere yumurta alabiliyorlardır.

Kelağa öğrendiklerini uygulamaya çalışır Kelağa kimseye bir şey söylemez ama bu fikir aklına yatar. Pazardan aydınlatma için lüküs alır. Tavukları hava kararınca kümese alır. Kendisi de bir sigara içer. Sonra lüküsleri yakar. Etraf aydınlanır. Tavuklar uyanmaz. Onları zar zor uyandırır. Horoz gibi öter, kovalar. Yem verir ama tavuklar pek ayılmış gibi değildir. Sabaha kadar uğraşır. Tavuklar yumurtlamayı arttırmak yerine hiç yumurtlamamaya başlamıştır. Kelağa Amerika'daki hayvanların budala, insanların açıkgoz olduğunu söyler. Kendi memleketinde ise hayvanlar açıkgoz, insanlar budaladır. Kurşuna da dizse, kazığa da oturtsa tavuklar numaraları yutmuyordur.

Temalar

Şans/Adaptasyon Ahmet'in anlattığı bilgilere inanamayan Kelağa yine de denemek ister. Fakat ne kadar uğraşsa da başarılı olamaz. Her bilginin her koşul ve şartta aynı sonucu veremeyebileceği anlatılmaktadır. Koşullar ve şans da belirleyici olabilmektedir.

KIZ HOCANIN PEMBE DONU

Öykü

Zındık Veli gazete okur Zındık Veli elindeki gazeteyi içinden okuyor, sonra da kendi anladığı gibi havadisleri kahvedekilere anlatıyordu. Askere gidip geldikten sonra ona Zındık lakabını takmışlardır. Kahvedeki ihtiyara onu soran adam, eskiden iyi bir genç olduğunu sonradan nasıl böyle olduğunu anlamadıklarını söyler. Adam Zındık Veli ile ahabplığa başlar. Niçin gazeteyi herkese doğrudan okumadığını sorar. İki tür gazete olduğunu, birini kravatlılar birini onun gibi yoksullar için yaptıklarını söyler. Onlara yapılan gazetenin çarıkılılarla alay eder gibi yazıldığını, diğer gazetenin ise asıl okunması gereken olduğunu söyler. Ama onu da tam anlamıyorlardır. Çok fazla anlamadıkları kelimeler oluyordur. Mesela "New York Herald Tribune gazetesine atfen" diyerek habere başlıyorlardır.

Köye okul yapılır Zındık Veli okumayı askerde öğrendiğini söyler. Bu yüzden askerden geldiğinde köyde okul olmadığı için bu konuda bir şeyler yapmak istemiştir. Herkesi zorlayıp okul yapmaya ikna etmiştir. Sonra hoca göndermeleri için valiye yazı yazarlar. Üç yıl beklerler. Hoca gönderilmez. Onlarda hocayı da kendileri parayla tutarlar. Öğrencileri okula doldururlar. Muhtarın yapacağı işleri Veli yapınca Muhtar içerlemiş, onun yerinde gözü olduğunu düşünmüştür. Bu yüzden şikâyet etmiştir. Jandarmalar okulu basmış, çocukları kovmuşlardır. Veli'yi, hocayı ve birkaç kişiyi ise kasabaya götürmüş, bir ay sorgusuz sualsiz hapis yatırmışlardır.

Jandarma sorgusu En sonunda onları sorguya almışlardır. Okulu kendi başlarına açtıkları için devlet içinde devlet kurmakla suçlanmışlardır. Okul açmak kimin görevi diye sorunca ne diyeceklerini bilememişlerdir. Hepsı köylünün, milletin diye yanıt vermiştir. Sorguyu yapan memurun cevaptan memnun olmadığını anlayan Veli ne cevap vereceğini düşünmüştür. En sonunda bizim görevimiz değil demeyi akıl etmiştir. Jandarma o halde neden yaptıklarını sorunca cahillik ettik diye yanıtlamıştır. Jandarma okul yapmak hükümetin görevi dedikçe onlar haşa, estağfurullah diyerek itiraz ederler. Sonra anlarlar ki hükümete danışmadan, izin almadan okul açmak yasaktır, öğretilen konular hükümetin belirlediği şekilde işlenmek zorundadır. Öbürlerini bırakırlar, kabak Veli'nin başına parlar.

Köye tekrar okul yapılır Veli bir daha bu işlere karışmamıştır. Bir yıl sonra mühendisler gelmiş, uygun şekilde yapılmadığı için okulu yıktırmıştır. Muhtar kışkırtır ve köylü Veli'ye düşman olur. Onun yüzünden masraf yapmışlar, başları da belaya girmiştir. Altı ay kasabada saklanmış sonra tekrar yavaş yavaş kendini köye alıştırmıştır. Üç yıl sonra hükümet köylerine okul yaptırmaları için emir gönderir. Şehirde, kasabada hükümet okul yaptırdığı için köyde de hükümet yaptırsın diye isterler ama itiraz edilir. Köyde köylülerin yapması gerektiği bildirilir. Bir plan verirler. O plana uygun okul yaparlar. Ertesi yıl on sekiz yaşında genç bir kadın öğretmen gönderirler. Daha önce köyde böyle bir kadın görülmemiştir. Elbisesi dizinin üstündedir. Delikanlılar rüzgâr essin, entarisi açılınsın diye bekliyorlardır.

Öğretmen için yapılan kavg Genç öğretmen için bütün delikanlılar okula başlarlar. Nüfusunu küçültten bile olmuştur. Kızı birbirlerinden bile kıskanmaya başlamışlardır. Ama kızın bir şeyden haberi yoktur. Bir gün aralarında konuşurlarken kavg çıkar. Birisi kızın çamaşırlar arasına astığı iç çamaşırlarını görmek için yere uzanıyor, rüzgarla birlikte açılan çamaşırdan iç çamaşırlarını izliyordur. Bir diğeri kızın üstünde pembe donu olduğunu gördüğünü söyler. Bir gün öğretmenin geçtiği yol kenarına uzanıp kızın geçmesini beklemiş, kız geçerken rüzgâr esmiş, iç çamaşırı görünmüştür. Bu kadarına dayanamayan kıskanç bir delikanlı karşısındakine bıçak saplamıştır.

Adam anlatılanlardan etkilenir Şimdi kıskanç delikanlı hapistedir. İdamı isteniyordur. Adam kıza ne olduğunu sorar. Dört gencin kıızı dağa kaçırdığını, kızın da dayanamayıp köyü terk ettiğini söyler. Adam sabaha kadar Zındık Veli'nin anlattıklarını düşünür. Rüyasında da hocanın pembe donu rüyasına girer.

Temalar

Bürokrasi Veli'ye zındık lakabının takılması adaletsiz bir davranıştır. Aslında okuma yazmayı öğrendikten sonra köyü için faydalı olması adına çabalamıştır. Fakat muhtarın kıskançlığı, bürokratik engeller yüzünden başarı belaya girmiş, maddi ve manevi zarara uğramışlardır. Devletin zamanında okul yapmaması, yapılan okula öğretmen göndermemesi, köylünün kendi imkanları ile yaptıkları okulu suç sayması ve katı bir tutum içinde olması eleştirilmektedir. Bürokratik işleyiş halkın ihtiyaçlarına cevap verememekte ve onları zor durumda bırakmaktadır.

Yozlaşma/Cehalet Anlatılan öyküde öne çıkan unsurlar bilgisiz, eğitimsiz ve cahil toplumların tutum ve davranışları eleştirilmektedir. Köyü için iyi niyetle çabalayan Veli'ye Zındık lakabı takılmış, köyden dışlanmıştır. Köye gelen öğretmene karşı takınılan tutum ve davranışlar yozlaşmayı ortaya koymaktadır. Köyde ortaya çıkan suçlar eğitimsizliğin toplumda yol açabileceği sorunlara işaret etmektedir. Aynı zamanda okul açma sürecinde devlet düzeninden habersiz olan köylülerin kendi başlarına süreci ilerletmeleri de bilgisiz olmalarına kanıttır.

KAFA KAĞIDI

Öykü

Mevlüt'ün doğan çocukları yaşamaz Köy kahvesinde yaşlı köylü hikâye anlatıyordu. Mevlüt evlenmiştir. Ama çocukları hep ölüyordur. Ya karısının karnında ya doğunca çocuklar ölünce Mevlüt başka dört kadın almış olur. Ama bütün çocuklar ölmeye devam eder. Birisi çocukların hiçbirinin kafa kağıdını almadığı için öldüğünü söyleyince bir çocuğu doğar doğmaz gider kafa kağıdını alır. Ama o çocukta ölür. Ev kafa kağıtları ile doludur ama Mevlüt'ün bir çocuğu bile yoktur. Nefesi kuvvetli bir hocaya danışır. Hoca eline erkek eli değmemiş yedi kızın, yedi sabah kuşluk vakti pamuk ipliği ördürmesini söyler. Mevlüt denileni yapar. Bu ip karısının göbeğine bağlamış. Doğacak çocuğu Allah'a satacaklarını, adını Satılmış koymalarını söylemiş. Mevlüt'un bu sefer çocuğu ölmez. Yeni bir kafa kâğıdı çıkartmaz, evdekilerden birini seçip kullanacağını söyler.

Satılmış doğar ve yaşar Mevlüt'ün işi çoktur. Bir hizmetkar tutsa para gidecektir. Satılmış iki yaşındadır. Onu evlendirmeye karar verir. Ama kızın babası hükümet nikahı ister. Çareyi yaşını büyüttürmekte bulurlar. Dilekçe yazarlar. Kapıya jandarma gelir. Ölen çocukların adı sayılır ve asker kaçağı oldukları söylenir. Mevlüt sadece bir çocuğu olduğunu, onun da iki yaşında olduğunu söyler. Avukata danışır. Avukat yaşını küçültmek lazım diye belirtir.

Satılmış'ın yaşı küçültülür Bir dilekçe daha verirler. Üç de şahit lazımdır. İşsiz güçsüz üç kişi bulur, yol ve yemek masraflarını çeker. Ellerine de az para sıkıştırır. Hâkim Satılmış kaç yaşında diye sordukça şahitler tam tarih veremiyor, o dönem olan olayları anlatarak aynı zamana denk düştüğünü söylüyorlardır. Kimi evlerine gelen haczi anlatır ve o zaman olduğunu söyler. Kimisi kuraklık olup da yağmur duasına çıktıkları zaman doğduğunu söyler. Hâkim hepsini dinler, bir tarih alamaz. Hâkim anlayacağını anlar, Satılmış'ın yaşını küçültür.

Davalar görülür Kahvedekiler hikâyenin devamını sorar. Satılmış evlendirilebilmiş midir diye merak ederler. Onun için yaşının büyütülmesi lazımdır. Masraf olmasın diye Mevlüt aynı güne yaş büyütme mahkemesi için zaman ayarlamıştır. Hakim aynı şahitleri bu kez Satılmış'ın yaşını büyütme için görünce kızmıştır. Şahitler gün, saat, yıl ve dakika olarak doğum yılını ezberlemiştir. Hakim bu duruma sinirlenip hepsini kovmuştur.

Satılmış evlendirilir Satılmış'a ne olduğu yine sorulur. İmam nikahına kızın babası ikna edilmiştir. Bir çift de öküz hediye edilmiştir. İki tanıkla imam ikna edilmiş, günahları boynuna diye söylemiştir. Otuz yaşındaki kadın tarlaya, dağa, değirmene gidiyordur. Akşam olunca eve gelip Satılmış'ın altını değiştiriyor, onunla uyuyordur.

Temalar

Cehalet/Bilgisizlik Çocukları sürekli ölen Mevlüt kusurun sadece kadınlarda olduğunu düşünmekte, kendisi ile ilgili bir durum olabilme ihtimalini aklına bile getirmemektedir. Aynı zamanda soyunun tükenme kaygısını yaşamaktadır. Öyküde ön plana çıkan bu durumun ataerkil zihniyet yapısından kaynaklandığı söylenebilir. Bilgisizliğin ve cehaletin kalıplaşmış algıları sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Aynı zamanda iş gücü ihtiyacını iki yaşındaki oğlunu evlendirip, gelinini çalıştırarak gidermeye çalışması, kanunların çıkarlar doğrultusunda bilinçsizce kullanılması da bu cehaletin sonuçlarından birisidir. Cehalet, batıl inançlar, toplumsal yanlışlar eleştirilmektedir.

BÜYÜK HERÜF GASABAYA GELİYO!

Öykü

İlçenin hali Bir ilçeye gitmişlerdir. Bu ilçenin diğer ilçelerden tek farkı fazladan kaymakam, hükümet binaları, adliyenin ve memurların bulunuşudur. İlçede elektrik, su, insanca oturulacak ev yoktur. Bütün bu yokluklar içinde kocaman ve yepyeni bir halkevi vardır. İçine girmek ister ama bekçisi tanıdık aracılığı ile işi almıştır. Yazları tarlasında çalıştığından yerinde değildir.

Kullanılmayan halkevi Bir gün bekçiye yakalar ve kütüphaneyi görmek istediğini söyler. İçerisi toz içindedir. Uzun zamandır kimsenin gelmediği bellidir. Camerkanlı dolaplardaki kitaplara bakmak ister ama kilittir. Bekçi anahtarı da kaybetmiştir. Ne tür kitaplar olduğunu sorar. Bekçinin okuma yazması olmadığından bilmiyordur. Camı kırık bir dolaptan kitap alır karıştırır. İçeri de bir de yapay çelenk vardır. Çiçekler sahtedir. O da toz içindedir.

Adam pirenir Çıktığında her yeri kaşınıyordu. Bir de bakar ki pirenmiştir. Eve gidip yıkanır. Yıkandığı su köyün deresinden gelmektedir. Bu dereye çamaşır yıkayanlar, hayvanlara su içirenler vardır. Bir gün bir köylünün dereye önce hayvana su içirdiği, sonra ayaklarını yıkayıp abdest aldığı, ayakkabısından torununa su içirdiğine şahit olmuştur.

Kahvedeki sohbet Kahveye gider. Belediye başkanı hakkında hararetli bir konuşma vardır. Memiş Ağa'ya ne konuştuklarını sorar. Belediye başkanı üç yıl önce ölen birini yaşıyor gösterip maaşını alıyor diye söylenti çıkmıştır. Bir ara Memiş Ağa'ya kütüphanede gördüğü çelengi sorar. Eskiden köyde sadece Ramazan ve Kurban Bayramlarının kutlandığını, sonradan başka bayramlar çıktığını söyler. Bu bayramlarda okuldaki çocuklar, resmi görevdekiler, çalgı ekibi geliyor, heykele çelenk takılıyordu. Önceleri orada ot, çiçek yok diye getirtmişler ama her seferinde pahalıya mal olduğu için şehirden yapay olanını ismarlamışlardır. Törende heykele takıyorlar, akşam heykelin boynundan alıp kaldırıyorlardır.

Büyük insan için hazırlıklar Memiş ağa anlatmaya devam eder. Aslında oranın çok daha iyi olabileceğini ama kimseye anlatamadığını söyler. Bir büyük adam ağırlayabilseler her şey değişecektir. Büyük adamların gittiği yerler Hızır geçmiş gibi oluyordu. Ama oraya kimse gelmediğinden hiçbir şey değişmiyordu. Bir gün bir büyük adam istasyona kadar gelmiştir. Kaymakama, belediye reisine onu ağırlamaları için fikir vermiş ama laf anlatamamışlardır. Büyük adam geçip gitmiştir. Üç yıl kadar öncede başka bir büyük adam kasabaya gelecek olmuştur. Adet diye yollara kilim sermişler, fidanlıktan akasyalar alıp dikmişlerdir, davul ve zurna ayarlamışlardır. Gece yarısına kadar beklemişlerdir ama büyük adam gelmemiştir. Sabah kadar beklerler ve sabaha karşı jandarmaya haber gelmiştir. Büyük adam otomobille geçip gitmiştir. Hepsı küfürler etmişlerdir. Memiş Ağa hala oaray bir büyük insan gelse neler olabileceğinden bahsediyordu.

Temalar

Yüzeysellik/Toplumsal sorunlar İlçede yaşanan yolsuzluk, halkın ihtiyaçlarına karşı ilgisizlik, bürokratik işleyiş için yapılan ama halkın içinde bulunduğu durumla örtüşmeyen unsurlar söz konusudur. Halkevi, kütüphane, idari binalar halk için değil devlet için vardır. Gösteriş ve yüzeysellik ön plandadır. Halkın gerçek ihtiyaçları, ilçenin gelişmesi önemsenmemekte törenler, bürokratik işleyiş için

yapılanlar önemszenmektedir. Devletin ve devleti temsil edenlerin halktan uzak ve kopuk işleyişi eleştirilmekte, toplumsal sorunlara dikkat çekilmektedir.

ÖLÇÜ

Öykü

Sedyedeki yaralı Kahvenin önünden o zamana kadar görmediği bir şey geçer. İki eşek arka arkadır. Öndeki ve arkadaki eşiği yanlarından iki odunla bağlamışlardır. Bu odunlara keçi kılından bir bez sarılıdır. Bir nevi sedye yapılmıştır. İçinde biri yatıyor, yere kan damlıyordur. Çarıklı Erkanıharp ve Kelağa aralarında konuşurlar. Yine birini vurdular ya su ya tarla ya miras yüzünden diye belirtirler. Zıngıl Dayı söze girer. İkisinin de bilemediğini söyler ve durumu anlatır.

Yaşanan kavganın sebebi Çürüklerin Ahmet ve Sedyede yaralı yatan kişi kavga etmiştir. Genci Ahmet bıçaklamıştır. Genç, Ahmet'ten bir ölçü buğday almış, parasını sonra vereceğini söylemiştir. Para vermeye gittiğinde borcunun yirmi meci diye olduğunu söylemiştir. Ahmet ise yanlış bildiğini, borcunun dört kayme olduğunu söylemiştir. Aralarında kavga çıkmıştır. Ahmet sonunda genci bıçaklamıştır. Aslında ikisi de aynı şeyi söylüyorlardır. Eskiden yirmi kuruşa yirmi meci diye, liraya da kayme denmektedir. Biri kayme biri meci diye cinsinden aynı parayı söylüyor ama anlaşıyorlardır. Mahkemede şimdi yıllarca uğraşacaklarını söyler. Eskiden kadının konuyu hemen kestirip bitirdiğini anlatır ve sonra kadı ile ilgili hikayesine devam eder.

Kadı hikayesi Eskiden iki kadın kavga edip kadıya gitmişlerdir. Kadınlardan biri, diğerinden şikayetçi olduğunu, pamuklarını eğirip ip vereceğini ama yaptığı ipin baldırı kadar kalın olduğunu söyler. O sırada elbisesinin altından beyaz baldırını açar gösterir ve kalınlığı bu şekilde anlatır. Diğer kadın ise itiraz eder. Peçesini açar ve saçlarından bir tel koparır. Bu saç teli kadar ince ip yaptığını, iftira attığını söyler. İkisi de birbirinden davacıdır. Kadı şahitleri olup olmadığını sorar. İkisinin de şahitleri yoktur. Kadı kendi bileğini sıvayıp birinin ölçüsünün çok kalın, diğerinin çok ince olduğunu söylemiş. Bundan sonra bunun ölçüsünü alın diyerek göstermiş. Kahvede gürültülü bir kahkaha kopmuştur.

Temalar

Cehalet/Çatışma Öyküde su, tarla, miras yüzünden yaşanan kavgalara dikkat çekilmektedir. En son yaşanan kavga ise alacak verecek meselesidir. İki kişide aynı şeyi kastetmesine rağmen tamamen bilgisizliğin verdiği iletişim sorunlarından tartışmışlardır. Cehaletin getirdiği çatışmalar büyük sonuçlara sebep olabilmektedir.

Bürokrasi/Adalet Öyküde bürokrasinin yavaşlığı ve adalet sisteminin ihtiyaç duyulduğu gibi olmayışı eleştirilmektedir. Eski adalet düzeni ironik ve komik bir hikâye ile anlatılarak halkın ihtiyaçlarına daha kısa sürede cevap verebildiği işaret edilmiştir.

DEYYUS BUHRANI

Öykü

Süleyman'ın oyunu Süleyman, sabah erkenden Safranboluluların kaldığı Sirkeci'deki ötele gider. Bir hemşerisinin geleceğini, giriş yapıp yapmadığını sorar. Görevli bir iki isim sayar. Mustafa Güven, babasının adı Rıza diye belirtince o diye çok sevinir ve oda numarasını sorar. Sevinçle yukarı çıkar ve Mustafa'nın boynuna sarılır. Kısa bir selamlaşmadan sonra Mustafa onu tam çıkaramadığını, bir yerden hatırladığını söyler. Tahmin için birkaç anı sıralar. En son Behlül olduğunu tahmin eder ve Süleyman'da kabul eder. Süleyman, Mustafa'dan edindiği hatıraları kendi anıları gibi anlatır. Mustafa da eğer anıları böyle bilmece İstanbul'un dolandırıcısı fazla, birisi onu dolandırıyor gibi düşüneceğini söyler.

Anlaşmalı toptancılar Süleyman, Behlül olarak konuşmalarına devam eder. Mustafa'nın neden geldiğini öğrenir. Elli bin liralık mal almaya gelmiştir. Kazıklanmaması için ona yardım edeceğini, tanıdıkları olduğunu belirtir. Onu anlaşmalı olduğu toptancılara götürür, indirim yapılmasını ister. Fakat toptancılar çok yüksek fiyat verince Mustafa şaşırır. Toptancılar döviz yok, mal gelmez diyerek onu inandırır. Mustafa toptancılardan malları alır.

Süleyman payını alır Behlül bu sefer de akşam ona yemek ısmarlamadan göndermeyeceğini söyler. Yiyip içerler. Yemek sonrası lüks bara gidip kadın alıp otele giderler. Tüm masrafları Mustafa öder. Masraflar mallara ekleyeceğini, sorun olmayacağını söyler. o gecenin hesabı beş bin lirayı geçer. Öğlene doğru Behlül gidip teftiş yapıp akşama doğru geleceğini söyler. İşinin toptancıları teftiş etmek olduğunu söylemiştir. Bir bir toptancılara gider. Mustafa'yı kazıkladıkları ücretlerden payını alır. Başka birini kandırmak için Erzurumluların kaldığı pansiyona gider.

Kar ve zarar edenler Mustafa, Behlül'ü bekler bekler gelmeyince köye döner. Köydekilere Behlül'ü över durur. Kırtasyede malları pahalı bulan köylülere toptancıların söylediklerini anlatır. Döviz ve mallar arasında bağlantı kuramayan köylüler elleri mahkûm ihtiyaçlarını alırlar. Bu işten Mustafa, Behlül, toptancılar karlı çıkar. Tek zararlı çıkan köylüler olmuştur.

Temalar

Sahtekarlık/Cehalet Köylülerin saflığı, bilgisizliği yüzünden kolayca kandırılabilirdikleri görülmektedir. Süleyman'ın pansiyonları dolaşarak herkese benzer bir oyun oynadığı, toptancılarla anlaşma için de olduğu ve köyden alışverişe gelenlerin de bu tuzağa hemen düştükleri anlaşılmaktadır. Fakat tüm bunlar içinde zarar eden yine köylüler olmaktadır. Halk sömürülmekte, gerçek zarar köylüye yüklenmektedir. Köylü tüccar ilişkileri eleştirilmekte, köylünün bilgisizliğine dikkat çekilmektedir.

NASIL HACI OLDUM?

Öykü

Mustafa'nın evlilikleri Mustafa üçüncü kadını almıştır. İmam nikahı kıymıştır. Neden üçüncü kadın ile evlendiğini anlatır. Birinci eşinden iş geçtiğini, İkinci olan Hatice'yi tarlaya, bağa gönderdiğini söyler. Ayşe de dul kalmıştır. Kimi kimsesi yoktur. Epeyce malı vardır. Gül gibi kızı başkalarına kaptırmak istememiştir. Geçen yıl Ayşe ile evlendiğinden hacca gidememiştir. Bu yıl banka kredi açmıştır.

Hacca gitme hazırlıkları Tek başına o kadar uzağa gitmemek için Bekir'e gider, onu da ikna eder. Ahmet de onlara katılır. Onlarda tarla, hayvan ne varsa satarlar ve hacca gitmek için hazırlık yaparlar. Hicaz'da kâğıt para geçmediğini öğrenen Mustafa paraları altın yaptırmıştır. İstanbul Sirkeci'ye giderler. Her yer hacca gitmek isteyenlerle doludur. Pasaport işlerini halletmek için epey uğraşırlar. Hacda lazım olabilecek maşrapa, ibrik gibi şeyler alırlar. Paralarını kaptırmamak için dikkatli olmaya çalışırlar. Ahmet on altın, Bekir yirmi altın, Mustafa 50 altın saklar. Gemiye binerler ve yola çıkarlar. Gümrük muayenesinden sorun çıkmadan geçerler.

Yaşanan aksilikler Çalkalana çalkalana içleri dışlarına çıkar. Yolda fırtına çıkar. Yirmi gün sonra Mekke'nin limanı Cidde'ye varırlar. Hava çok sıcaktır. İner inmez Araplar ayakbastı parası alırlar. İki altın verirler. Sıcaktan su ararlar. Birisi testide su verir. Ama satıyordur. İçindeki de çamurlu sudur. Orada gerekli belgenin verilmesi için on gün beklerler. Sonra birisi bir altın verip işleri hızlandırabileceklerini söyler de işler hızlanır. Ahmet sıcaktan dizanteri, Bekir sıtma olur. Cidde'den çıkarlar. Kimi deve, kimi eşek sırtında, kimi yayan yürüyordur. Yetmiş iki milletten insan vardır.

Mustafa hac yolculuğu tamamlar Hava çok sıcaktır. Ahmet iyice fenalaşır, yürüyemez. Bekir onu sırtına alır. Cami-i Şerif'in kapısında Ahmet ölür. Kabe'yi tavaf ederler. Karataş'ı görürler. Çok kalabalıktır. Adeta üst üste ibadet ederler. Kutsal tepeler arasında yedi defa gidip gelirler. Birçok hacı ölür, şehit olur. Bekir'in parası biter. Borç ister. Faizi ile olsa da vermek istemez. Ona da lazım olur diye düşünür. Köyde olsa veririm ama burada veremem, gurbetteyim der. Bekir çok susar, su ister. O da ölür. Mustafa, kendisine olan birkaç kuruş borcunu karısından isteyeceğini düşünür. Hac yolculuğunu tamamlar. Hediyeler alır. Dönüş yolunda da ölümler yaşanır. Memlekete iki altınla döner. Onu da İstanbul'da yer. Nasıl yediğinin sorulmamasını ister.

Temalar

Bencilik/Çıkarıcılık Mustafa, kendi çıkarlarını ön planda tutan bir karakterdir. Öyküde üç evlilik yapmış ve sadece kendi hayatını kolaylaştırmayı önemsemiştir. Hac yolculuğunda yalnız kalmamak için arkadaşlarını ikna etmiş fakat orada onlara destek olmamıştır. Parasız kalan, susuzluktan fenalaşıp ölen arkadaşına borç vermemiştir. Bütün ilişkilerinde sosyal ve ekonomik açıdan kendi çıkarlarını kollar ve bencil davranır. Hac ziyareti gibi manevi bir yolculukta bile maddi çıkarlarını düşünmekte, toplumsal dayanışmayı önemsememektedir.

Fedakârlık/Tarihsel boyut Hac ziyaretinde hacıların yaşadığı sıkıntılar dönemin zorluklarını ve insanların dini vazifeleri için yaptığı fedakarlıkları göstermektedir. Kâğıt para yerine altın kullanılması, hacca gemi ile gidilmesi, gitmek için yaşanan zorluklar, su sıkıntısı, ölümcül durumdaki bulaşıcı hastalıklar, aşılması gereken bürokratik aşamalar hem tarihi hem dini hem sosyal durumları göstermektedir.

BİZE İYİLİK YARAMAZ

Öykü

Sürücü sürekli konuşur Bir adam Harbiye'den taksiye biner. Sürücünün yanına oturur. Aksaray'a gideceğini söyler. Sürücü çok konuşkandır ve yol boyunca susmaz. Durmadan konuşur. Mevcut hükümetin yaptığı yolları sürekli över. Herkes yolsuzluklarından, çok para yediklerinden konuşuyordur. Sürücüye göre ise çalışıyorsa çalıştığı kadar yemesi normaldir. Eski hükümet ile ilgili namuslu diye anlatılmaktadır. Sürücüye göre ise namuslu olmasının bir önemi yoktur. Etliye sütlüye karışmadığını söyler. Ona göre şimdiki hükümet çok iyidir. Bal tutan parmağını yalar diye örnek verir. Herkesin yediğini, yemeyen olmadığını söyler. Büyük iş yapıyorsa elbet büyük yiyeceğini söyler. Herkesin haddini bilmesini, herkesin rütbesine, mevkiine göre yemesi gerektiğini anlatır. Adam ineceği yere gelir. Parayı uzatır. Taksi sürücüsü bozuk parası olmadığını, paranın üstünü veremeyeceğini söyler. Hakkını helal etmesini ister. Hala da bir yandan millete söylenir. İyilik yaramadığını söyler.

Temalar

Zihniyet/Algı Öykünün ana karakteri olan sürücü halkın bir kısmının sahip olduğu görüşü temsil etmektedir. Yolsuzluğu, usulsüzlüğü hoş gören bir anlayışı söz konusudur. Yazar aslında çalışıyor ama çalışıyor zihniyetini eleştirmekte, halkın siyasi figürler ile ilgili algısını ve ahlak anlayışını sorgulamaktadır. Aynı zamanda sürücünün para üstünü veremeyip helallik istemesi de aynı zihniyetin kendi çıkarlarını nasıl ön planda tuttuğunu göstermektedir.

REKLAM

Öykü

Gönçer Çepen'in doğumu Gönçer Çepen'in hayatı reklamla başlamış reklamla bitmiştir. Babası Dürrü oğlu dünyaya gelince gazeteye ilan vermiştir. Bu da yeterli olmamış sonrasında onun dünyaya gelmesinde yardımcı olan doktora da teşekkür ilanı yayınlamıştır. Oğlu beş yaşına geldiğinde kapıda oynarken kaybolduğunda ilk işi gazetelere gidip kayıp ilanı vermek olmuştur. İlan çıkmadan çocuk bulununca ertesi gün kendi resmini gazetede gören Gönçer çok mutlu olmuştur.

Dürrü Efendi'nin ilan takıntısı Dürrü Efendi'nin oğlunu reklam etmek için bir fırsatı daha olmuştur. Oğlunun sünnet düğününü haber vermek ve eş, dost, akrabayı davet etmek için ilan yayınlamıştır. Sonrasında sünnetçiye teşekkür etmek içinde bir ilan yayınlamıştır. Oğlu okula başlayınca artık kendi ilanını kendi verecek duruma gelmiştir. Dürrü efendi bu durumdan memnun değildir. Bu sebeple bu sefer de sürekli oğlu Gönçer'in ağzından gazeteye kayıp ilanı veriyordu. İlk ilanı pasosunu kaybettiğini söylediği bir ilandır diğer ilanlarda da sürekli bir şeylerini kaybetmiş gibi oğlunun ağzından yazdırmıştır.

Gönçer adı tanınmaya başlar Sürekli ilan verdiği için Gönçer adı insanların kafasına yavaş yavaş kazınmıştır. Tam olarak kim olduğu, ne iş yaptığı, önemi bilinmiyor ama adı geçtiği zaman kimseye de yabancı gelmiyordu. Okul bitince babası Gönçer'i borç harç Paris'e yollar. Kırk gün sonra parası bitince Gönçer geri döner. Ama istediklerini zaten elde etmişlerdir. Hemen gazeteye ilan verilir. Gönçer'in muhtelif Avrupa kentlerini gezerek konferanslar verdiği, incelemelerde bulunduğu yazılıp teşekkür edildiği ilandır.

Gönçer'in hayatındaki olaylar Gönçer de babası gibi olmuştur. İlan vermeden duramıyordu. Sırf bu yüzden üç kere nişanlanır. Nişanlandığının ilanını hemen veriyordu. En son nişanlanmasında evlenmek zorunda kalır. Elbette onu da ilan vererek duyurur. Gönçer'in hayatı ilan sayfalarından izlenebiliyordu. Ailesindeki ölümler, hastalıklar, boşanmalar, yeni evlenmeler hep ilan verilir. Her bayram Gönçer müessesesi herkesin bayramını kutlar diye ilan veriyordu. Ne işle uğraştığı bilinmese de bir müesseseye sahip olduğu biliniyordu.

Gönçer'in ölümü Bir gün gazetede Gönçer'in ölüm ilanı yayınlanır. İlanı okuyanlar üzüldü ama adam kimdi, tam olarak ne iş yapıyordu insanlar bilmiyor, kendi aralarında iddialaşıyorlardı. Kimisi büyük bir yazar, kimisi bilim insanı, kimisi milletvekili olduğunu söylüyordu. Bu kadar ünlü adamın cenazesinde bulunmak gerekir diye düşünüp herkes cenazesine katılmıştır. Kalabalığı görenler de merak edip kafileye katılmıştır. Görülmemiş bir kalabalık vardır. Polis önlemler almaya başlamıştır. Kimi askerden generali olduğunu, kimi büyük bir din adamı olduğunu söylüyor cenazede farklı farklı söylemler yer alıyordu. Bir sürü meslek odası da cenazeye katılmıştır. Gönçer Çepen'in ölümünden sonra da reklamları sürmüştür. Ölümünün kırkıncı gününde verilecek mevlit ilan edilmiştir. Reklamların daha ne kadar süreceği belli değildir.

Temalar

Gösteriş/Algı Babasının başlattığı ilan takıntısı Gönçer Çepen'i de hayatı boyunca etkilemiştir. Hayatındaki her gelişmeyi haber verdiği gibi bazen sadece ilan vermek içinde planlanmış veya gerçekdışı olaylar yaratmaktadır. Görünür olmak, gösteriş yapmak için yapay bir şöhret oluşturmaya çalışmaktadır. Bu durumun toplumda da karşılık bulduğu görülmektedir. İnsanlar onun ne iş yaptığı bilmesede çok önemli bir kişiymiş gibi hatırlamaya başlar. Toplumun reklam ve gösteriş karşısında algısının kolaylıkla etkilenebildiği ve şekillendiği görülmektedir. İnsanların sorgulamadan algıyı kabullenme eğilimleri yazar tarafından eleştirilmektedir.

HASSAS BAROMETRE

Öykü

Övgü ile başlayan dostluk Bir gün yazar idarehaneye neler söylesem diye düşünürken içeri bir adam girer. Yazarı kahraman ilan eder ve yazılarını över. Kaleminden kan damladığını, yazmaya devam etmesini, o adamları mahvetmesini söyler. Yazar, bu adamla dostluğunun böyle başladığını söyler. Yazar söylenenlerden sonra daha sert yazmaya başlar ve ertesi gün ifadeye çağrılır. Bu sefer aynı şeyleri söyleyen dostunun başkalarına bu kadarının hainlik olduğu, bu şekilde de yazılmayacağını söylediğini duyar.

Yazarın dostunun tutarsızlığı Aradan epey zaman geçer. Dostu yine gelir. Bu sefer daha coşkulu boynuna sarılır. Yazdıklarını över. Memleketi onun gibi yazarların kurtaracağını söyler. Yazar bu sözlerden sonra memleketi kurtarmak için yazılarında daha sertleşir. Bu kez de iki polis gelir ve onu sorguya alır. Dostu yine arkasından memleketi kurtarmak ona mı kalmış diye söyleniyordu. Böyle çizgiyi aştılar mı adamı sorguya da falakaya da çekerler diyerek anlatıyordu. Yazar dost dediğinin böyle eleştiren biri olması gerektiğini düşünüyordu. Bu durum sürekli böyle devam etmektedir. Dostu ara ara sürekli geliyor, onu övüyor, daha fazla yazması gerektiğini, milletin onun arkasında olduğunu söylüyor ama mahkemeye çıktığında, sorgulandığında veya hapse girdiğinde arkasından onu eleştiriyor, haddini bilmediğini, yanlış yaptığını anlatıyordu.

Yazarın hayatının değişimi Yazarın hayatı da inişli çıkışlıdır. Kimi zaman işsiz, parasız kalır. Ama bu dönemlerin sonunda yine işlerini rayına oturtup para kazanmaya başlar. Para kazanmaya başladığında dostu yine ortaya çıkıyor, bazen ondan borç istiyor, beklentisi karşılanmayınca onu azarlıyordu. Yazar ise mahcup şekilde her seferinde elinden geleni yapıyor, dostunun yorumları ile sürekli kendinin, yazdığı gazetenin ve çevresinin başını belaya sokan yazılar yazıyordu. Yazar bir gün parasız kalmıştır. Dostundan utana utana borç istemeye karar vermiştir. Dostunun yanına gidince dostu ondan borç istemiş, bir hanımı ağırlayacağını ama yiyecek içecek alamadığını söylemiştir. Yazarın parası yoktur. Saatini bozmaya karar vermiştir. Bir sürü güzel yiyecekler almış dostuna götürmüştür. O an aklıktan bayılmak üzeredir. Ama dostu onu görünüşünden ve siyasi durumundan dolayı içeri davet etmemiştir. Kiyafetleri eskidir. Yazar ona hak vermiştir.

Yazarın işsiz dostuna önerisi En son yazar durumu yine toparlar. Dostu yine ortaya çıkar. Yazarın ayakkabısı yırtıktır ama dostu ayakkabısının sıkıldığını, yeni ayakkabı alması gerektiğini söyleyerek borç ister. İsteddiği parayı almak için ısrar eder. Aldığı para birkaç kuruş eksik çıkınca bağırır. Yazar bor. Harç parayı tamamlar. Bir dönem onun çevresindekiler de zarar görmeye, siyasi olarak göze batmaya başlayınca dostu haber göndermiş onu görünce tanımıyor gibi davranmasını, selam vermemesini söylemiştir. Bu haberi ona getiren kişi dostunun işsiz olduğunu söylemiştir. Yazar rasathane müdürlüğüne başvurmasını, çok hassas bir barometre görevi olabileceğini söyler. Dünyada ne kadar iyi insanlar olduğunu, siyasi durumdan dolayı en sevdiği dostları ile muhabbet etmemeyi göze alabildiklerini söyler.

Temalar

İki yüzlülük/Samimiyetsizlik Çıkarıcı insanların dost gibi görünüp sadece kendi menfaatlerini ön planda tutması, siyasi duruma göre sürekli yön değiştirmeleri yazar tarafından eleştirilmektedir. Öyküdeki dost destekleyici biri gibi dursa da iki yüzlü tavır sergilemekte yazarın tüm zor zamanlarında onu dışlamaktadır. Çıkarıcı insanların dostluklarının samimiyetsizliği, korku ve baskı karşısında kolaylıkla tavır ve taraf değiştirebileceği vurgulanmaktadır. Bu noktada yazarları, aydınların yalnızlığı ve daha özgür ve adil bir düzen için fedakarlıkları vurgulanmaktadır.

Özgürlük/Baskı Yazarın yazıları ve fıkraları yüzünden sürekli sorguya alınması, ifadeye çağırılması, hapse girmesi, yazdığı gazetenin de başının belaya girmesi, işsiz kalması dönemin baskıcı yapısını göstermektedir. Basın ve ifade özgürlüğünün baskı altında olması eleştirilmektedir. Yazar ve aydınların bu sebeplerle sürekli maddi zorluklar yaşadığı anlaşılmaktadır. Aynı zamanda çevrelerinin de siyasi sebeplerle aydınlardan uzak durması yaşadıkları bir başka güçlüktür.

SEN OLMASAYDIN

Öykü

Kaymakam rüşvet ister Kaymakamın odasına bir köylü gelir. Geçen yıl deredeki suyun yönünün kendi tarlasına dönmesi için 500 kayme vermiştir. Ama bu yıl suyu başka tarafa çevirmişlerdir. Kaymakam eğer derenin onun tarlasına doğru çevrilmesini istiyorsa bu yıl 1000 lira vermesi gerektiğini söyler. Köylü itiraz etse de onu konuşturmaz. Köylü çıktıktan sonra diğeri girer. Kaymakam ona karara varıp varmadığını sorar. Köylü bin kayme vermeye karar verdiğini söyler. Kaymakam paranın değiştiğini, işlerin kızıştığını, başka bir köylünün 1200 lira verdiğini, onun en azından 1500 lira vermesi gerektiğini söyler ve köylüyü konuşturmaz.

Vali'nin planı Köylüler valiye giderler. Valiye, Kaymakam'ı şikâyet ederler. Rüşvet istediğini, onları birbirine düşürdüğünü, 1500 lira istediğini söylerler. Plan yapılır. Paraların numaraları alınır. Suçüstü yapılacaktır. Köylü, Kaymakam'ın odasına girer. Anlaşma için 1500 lira verir. Dışarı çıkar. Kaymakam dışarıdan gelen gürültülü ayak sesleri duyar ve tuzak kurulduğunu anlar. Paraları duvardaki devlet büyüğünün resminin arkasına koyar. İçeri baskın yapılır. Paralar istenir. Kaymakam reddeder. Her yer aranır ama para bulunamaz. Kaymakam, devlet büyüğünün resmi önünde ona namusunun koruyucusu, sağ ol, var ol diyerek tirat atar.

Temalar

Yozlaşma/Çıkarıcılık Bürokrasi içindeki yolsuzluk ve yozlaşma eleştirilmektedir. Kaymakam köylüleri mağdur etmekte, onları birbirine düşürmekte, görevini kötüye kullanmaktadır. Vali ona tuzak kurup, suçüstü yapmak istediğinde ise paraları saklayarak kurtulur. Devlet büyüğünün resminin arkasına sakladığı paralar sayesinde kurtulduğu için resimdeki kişiye teşekkür eder. burada devlet büyüklerine saygı duyuyor gibi gözükürken kendi çıkarlarına göre o isimleri nasıl kullandıklarına dikkat çekilmekte, iki yüzlülükleri ve çıkarıcı davranışları eleştirilmektedir.

NASIL İNTİHAR ETTİM?

Öykü

İntihar haberleri O dönem gazetelerin intihar haberlerini yazması yasaktır. Başka insanları intihara özendiriyor diye gerekçe gösteriyorlardır. Ama yazar kendi intihar haberi olduğu için yasak içine girmeyeceğini söyleyerek yazısına başlamaktadır. Bir zamanlar mortimani hastalığına tutulduğunu, sürekli intihar düşündüğünü söyler.

İntihar denemeleri İlk intiharında kendini zehirleyip ölmeye kara verir. Zehir alır ve içer. Bekler bekler ama bir şey olmaz. Sonra öğrenir ki memleketteki yiyecekler gibi zehirler de bozuktur. En iyisinin beynine bir kurşun sıkıp ölmesi olduğuna karar verir. Tüfeği şakağına dayar ve sıkar ama bir şey olmaz. Tüfek yedek parçasız Amerikan yardımındandır. Bu yüzde bu şekilde de ölemez. Havagazını açıp ölmeye karar verir. Her yeri kapatır. Koltuğa uzanır ve bekler ama akşam olur bir şey olmaz. Arkadaşı eve gelir ve odaya girer. Ona hemen çıkmasını, havagazını açtığını söyler. Arkadaşı dalga geçer. Havagazından sadece hava çıktığını söyler.

Arkadaş önerisi Arkadaşı ona bir dost tavsiyesi vereceğini söyler. O kadar ölmek istiyorsa gidip bir bıçak almasını, Japonlar gibi kendini öldürmesini söyler. Yazar boş bağırsakları dışarı çıkacağından görevlilere rezil olacağını düşünür ama başka çaresi kalmamıştır. Gider ve bir Bursa bıçağı alır. Eve gelirken polisler onu durdurur. Bıçağı bulup alırlar. Bu konuda da şansı yaver gitmemiştir. En sonunda kendini asmaya karar verir ama bu kez de ip çürük çıkar ve hemen kopar.

Adam zehirlenir Adam ölmekten vazgeçer. O zaman yaşayayım diye düşünür. Pastırma alır ve pastırmalı yumurta yer. Konserve yalancı dolma ve makarna... sonra da pastacıya gider ve dört beş pasta yer. Bir de gazeteciden gazete satın alır. Akşam karnına bıçak saplanıyor gibi sancılar olur. Cankurtaranla hastaneye zor yetiştirilir. Doktor zehirlendiğini söyler ve ne yediğini sorar. Yediklerini öğrenince şaşkınlığını gizleyemez. Gazeteler pastırma yiyip zehirlenenlerin haberleri ile doludur. Nasıl okumadığını söyler. Diğer yediklerini duyunca da elbet zehirlenirsiniz diye cevap verir. İktidar gazetesini de okuduğunu öğrenince ölmediğine sevinmesini söyler. Adam ne yapacağını sorgular. Ölmeye bırakmadıkları gibi yaşamalarına da izin vermiyorlardır. Tek kalan seçenek sürünmektir.

Temalar

Yozlaşma/Düzen Yazar ironi yaparak, absürt bir hikâye ile dönemin toplumsal ve ekonomik koşullarını, sistemi eleştirmektedir. Öyle ki bu koşullar insanca yaşama da ölmeye de izin vermemektedir. Hatta intihar haberlerine koyulan yasaktan intihar vakalarının arttığı anlaşılmaktadır. Halkın sağlıklı yaşamını sürdürmesi için gerekli koşulların sağlanmadığı, bireylerin çaresizliği ve yoksulluğu anlatılır. Kullanılan her şey eksik, bozuk veya işlevsizdir.

MAAMAFİH

Öykü

Dönemin yapısı Yeni müdür iyi biridir. Ama gramer ve imla konusunda çok titizdir. Bir de bunun üstüne o dönem devlet yükünü azaltmak için memurların işine ufak sebepleri bahane ederek son veriyorlardır. Birçok kişi bu yüzden imla, gramer hatasından işten atılmıştır.

Siyami Bey panik olur O gün müdüre evrak imzalatacaklardır. Şef Siyami Bey'den imza defterini alıp müdüre götürmesini söyler. Siyami Bey müdüre doğru giderken evraklara göz atar ve birden panik olur. Şefe defteri kendisinin götürmemesi için yalvarır. Evraklarda yer alan bir kelime vardır. Bu kelime yüzünden hayatında aksilikler onun peşini bırakmamıştır. Durumu iyice anlasın diye hikayesini anlatır.

Başına gelen aksilikler İlkokulda, ortaokulda ve lisede bu kelimenin yazımı ile ilgili sürekli hocalardan azar işitmiş, düşük notlar almış, hatta bir kere sınıfta bırakılmıştır. Maamafih kelimesi Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yazımı sürekli değiştirilen bir kelimedir. Maamafih, maa-mafih, mamafi, ma-ama-fih gibi farklı yazılışları olmuş, her seferinde değiştiği için bir türlü doğru yazımı tutturamamıştır. Bu kelime yüzünden liseyi de bitirememiştir.

Siyami Bey işten çıkarılır Siyami Bey, şefe yalvarmaya devam etmiş. O kelimeyi başka bir kelime ile değiştirmeyi teklif etmiş. Ama o sırada Müdür Bey çağırınca istemeye istemeye gitmek zorunda kalmış. Gerçekten de korktuğu başına gelmiş. Odadan kovularak çıkmış. Müdür mamafih kelimesini göstererek kelimenin anlamını sormuş. Siyami Bey kelimenin Türkçe anlamını bilmediğinden ona çok kızmış, onu odadan kovmuş. Arkadaşları Siyami Bey'e üzülürler. Arkasından ise koskoca memur olmuş ama o kelimenin anlamını bilmiyor diye eleştirmişler. Fakat kendi başlarına kaldıklarında müdür dahil o kelimenin anlamını düşünüp durmuşlardır. Siyami Bey ücretli, küçük bir memur olduğu için yetersiz görünüp işten çıkartılır. Korktuğu başına gelmiştir.

Temalar

Baskı/Düzen Siyami Bey'in başına gelen aksilikler dönemin yapısını eleştirmek amacı ile absürt bir hikâye üzerinden anlatılmaktadır. Sürekli yazım ve imla değişiklikleri yaşanması ve bunun sık olması dönemin eğitim yaklaşımını göstermektedir. Aynı zamanda ekonomik sebeplerle bahaneler değerlendirilerek memurların isten çıkarılması da memurlar üzerindeki baskıya ve bürokrasideki sisteme dikkat çekmektedir.

DEVLETİN SIRRINI YUTTUM

Öykü

Adamın aldığı ürünlerdeki yazılar Adam istenilenleri alıp eve gelir. Peynir, sabun ve üzüm almıştır. Bir bakarlar ki sabunun üstünde adeta daktilo ile yazılmış gibi yazılar vardır. Tersten yazılmış gibidir. Okuduklarında bir devlet sırrı ile ilgili mesaj olduğu görülür. Panik yaparlar. O sırada peynirin üstünde de benzer bir durum olur. Üzümün kesekağıdı da devlet sırrının yazılı olduğu kâğıttan yazılmıştır.

Ev halkı panik olur Herkesi panik alır. Ne yapacağını bilemez. Hemen peyniri yerler. Sabunu kaynatırlar. Kese kağıtlarını yakarlar. Ya röntgen çekip ortaya çıkarsa diye düşünüp İngiliz tuzu içerler. Bağırsaklarında hareketlenme başlar. Adam tuvalette tuvalet kağıdını ellerine alınca Amerikan uzmanlarının Türk petroleri hakkındaki gizli raporu olduğunu fark eder. Ondan sonrasını adam hatırlamaz. O halde sokağa fırlamıştır. Deli var diye yakalamışlardır. Devletin esrarı olduğu için korkmakta hakkı olduğunu düşünmektedir.

Temalar

Baskı ve Korku Devletin baskıcı tavrı ve otoritenin yarattığı korkunun bireyler üzerindeki etkisi eleştirilmektedir. Adam ve ailesi hiçbir suçu olmamasına rağmen tesadüfen öğrendikleri bilgilerden dolayı panik olurlar ve abartılı önlemler almaya çalışırlar. Bireylerin sürekli denetlenme korkusu yaşadığı, korku düzeninin hakim olduğu anlaşılmaktadır.

YAŞASIN İLİM

Öykü

Yazar romanını bastırmak ister Yazar daha önce bakkallıkta kazık yemiş, muhasebecilikten kovulmuş, ressamlıktan atılmıştır. En sonunda gazeteci olmuştur. Gazeteye yazdığı yazılardan sonra ise birçok kez hapse girmiştir. Hapiste yazdığı romanları bastırıp sattırarak geçinmeye karar vermiştir. Yazdığı on dokuz romandan sayfası en az olanı bastırmak için bir kitapçıya gider. Kitapçı onu müşteri sanıp çok ilgilenir ama gelme nedenini öğrenince iki adım uzaklaşır. Yazar gazeteci olduğunu, hapse girip çıktığını, adı söyledikçe kitapçı uzaklaşıyordur. Yazara onunla birlikte hapse girmek istemediğini, öyle kitaplar basmadığını söyler.

Kitapçının önerileri Yazar umutsuzca gidecekken ona önerilerde bulunur. Kirli ve anadan doğma ilişkilerin olduğu aşk romanları, bol kanlı cinayet romanları, fal romanı, dini eserler yazıp yazamayacağını sorar. Yazar hepsini sırası ile reddeder. Ona göre olmadığını söyler. Kitapçı en sonunda cinsel ilişkiler üzerine yazmasını önerir. Geçen bir kitapçı basmıştır ve kapış kapış gitmiştir. O da kendisine bu konuda yazacak yazar arıyordu.

Yazar teklifi kabul eder Yazar utanır ve reddeder ama kitapçı açıklar. Cinsiyetin tekniği, usulleri, ekonomik kalkınmanın cinselliğe etkisi, hayat pahalılığının sebep olduğu iktidarsızlık, Alman usulü, Amerikan usulü cinsiyet teknikleri gibi yazarsa tercih edileceğini belirtir. Bir sürü konu olduğunu açıklar. Yazarı da cinsel ilişki doktoru gibi seksolog ilan edecektir. Bu teklif yazarın aklına yatar ve hemen yazmaya başlar.

Kitaplarda yazdıkları hakkında İlk kitap için çeşitli kitaplardan aklında kalan yumurtalık, bızır, rahim, yirmi santim, dört milimdir gibi bilgiler yazar. Aybaşından önce ve aybaşından sonra iktidarsızlığa karşı hamsi yumurtası yenmesini önerir. Böyle bilgiler yazar. İkinci kısımda erkeklerin nasıl daha çok çocuk yapılabileceğini yazmıştır. Üçüncü kısımda bir haftada bir çocuk sahibi nasıl olunur diye açıklamalar yazar. Gebe kadınla evlenmenin sürat ve kolaylık getirdiğini ekler.

Yazar ünlenir Kitap basılır. Yer yerinden oynar. Neredeyse kapısı kırılacaktır. Kitaplar yok satar. Eğitim bakanlığı, Sağlık Bakanlığı kitaplarını tavsiye eder, teşekkür yazıları gönderir. İlkokul çağındaki çocuklar kitapları sayesinde alfabeyi kolaylıkla sökmüştür. Kapısının üstüne levha astırır. Bütün bakanlıklardan onaylı cinsel ilişkiler uzmanı yazar. Kendine asistanlar tutar. Ziyaretçiler gelir. Mektuplar yazılır, ona sürekli sorular sorulur. Şimdiye kadar bu milletin nasıl çocuk yaptığına şaşırır. Hiçbir şey bilmiyorlar gibidir. İlim akademileri nişanlar, ödüller verir. Bütün gazeteler ondan bahseder. Yurt dışındaki üniversitelerden konferans davetleri alır. Cinsel ilişkiler tekniğinde son ilerlemeler dersi için ona kürsü verilir. Konuşmalarında her şeyin başının ilim olduğu, kendilerini ilime vermelerini söyler. Bol alkış alır.

Ölümünden sonra Öldükten sonra hakkında konferanslar verilir. Cenazesi çok kalabalıktır. Ertesi gün gazeteler hakkında yerinin doldurulamaz olduğunu, cinsel ilişkiler konusunda en son teknik, etüt, yaklaşımları bulduğunu yazmıştır. Merhumun en yakınları hadım olduğunu söylemektedir diye de eklemiştir.

Temalar

Baskı/Özgürlük Yazarın hiçbir işte tutunamayıp gazetecilik yapabildiğini söylemesi meslek alanı ile ilgili yaptığı bir eleştiridir. Herkesin gazeteci olduğuna bir gönderme gibidir. Aynı zamanda gazetecilik yüzünden uzun süre hapisanede yatması, oradaki gözlemlerinden birçok roman yazması dönemin baskı iklimini, basın ve ifade özgürlüğünü göstermekte ve düzen eleştirilmektedir.

Yozlaşma/Yüzeysellik ve Sahtekarlık Yazarın romanlarının toplum tarafından tercih edilmediği, daha yüzeysel ve sansasyonel konuların dikkat çektiği belirtilmektedir. Toplumun tercihleri ve algısı eleştirilmektedir. Ayrıca yazarın cinsel konularla ilgili kitaplar yazması, alanında uzman olmamasına rağmen kolaylıkla toplumda ünlenir ve hem kendi ülkesinde hem uluslararası alanda değer görmeye başlamıştır. Ticari kaygılarla edebi konuların değil cinsellik gibi dikkat çekebilecek popüler kültür öğelerinin ön planda olması, bakanlıkların ve üniversitelerin bile yazarın yayınlarını yüceltmesi eleştirilmektedir. Toplumsal yozlaşmaya, sahtekarlıklara, çıkarıcılıklara dikkat çekilmektedir.

BİR DEMOKRASİ KAHRAMANI

Öykü

Babadan kalma dükkân Dedesi ünlü bir şekercidir. Fındık şekeri deyince o akla gelmektedir. Babası da çok çalışkandır. Dedesinden sonra işleri iyice büyümüştür. Aslında en başta sadece şeker satarken komşu dükkânların tavırları yüzünden onlara rekabet olsun diye başka ürünler de satmaya başlamıştır. Komşunun biri dükkânının önüne eşek çekiyor, biri çirkef suları döküyordu. Bu gibi tavırlar onu kızdırır. Önce dükkânda onlara inat kumaş, sonra ayakkabı daha sonra çeşitli şeyler de satmaya başlamıştır. Hepsini İstanbul'a gittiğinde getiriyordu. İstanbul'a her gidişinde ne bulursa alıyordu. Radyo bile ilk onların dükkânında satılmıştır. Memleketlerinde gerekli ne varsa onların dükkânlarında satılmaktadır. Babası öldüğünde durum böyledir. Adama artık dükkânda satacak yeni bir ürün kalmamıştır.

Yazarlık merakı Adam kendisinde yazarlık yeteneği olduğunu söyler. Babası ticarete ona yapacak bir iş bırakmadığından yazarlığa eğilmeye karar verir. Dükkân kendi kendini döndürüyordu. Ortaokuldan sonra okuyamamış ama sürekli yazmıştır. Şiirleri vardır. Memleketlerindeki gazetelerde birkaç kere şiirleri çıkmıştır ama o büyük şehirdeki gazetelerde yer almak istiyordu. Gazetelere şiirlerini gönderir ama bastıramaz. Sonra "Memleket Nasıl Kalkınmalı?" isimli uzun bir yazı gönderir. O yazısı basılır ama upuzun yazı beş cümleye düşürülmüştür. O da onun yazdığı yazı değildir kendileri uydurmuştur. Herkes gazetede yazı yazdığı için ona şikâyetlerini söyler ve yazmasını ister.

Gazeteci olur Bir gazetenin yazı ailesine katılırsa bu işe girebileceğini ve yazılarını yayınlatabileceğini biliyordu. Tüm gazetelere mektup yazar, kendini anlatır. Eğer isterlerse yardımda bulunup ücret almayacağını da ekler. Günün birinde bir gazeteden haber gelir. Yeni kuruluyorlardı. Memleketin her yerinde muhabir arıyorlardı. Anlaşırlar. Vesikalık fotoğrafını gönderir, kimlik cüzdanı çıkarılır. Artık bir gazetenin yazı ailesindedir.

Haberleri yayınlanmaz Haber bulacağım diye dükkânla ilgilenemez olmuştur. Kızılay'a yapılan bağış, cinayet, kaza, memlekete gelen büyük birinin nutku gibi haberler yollar. Her seferinde de etrafa ertesi gün yazınının çıkacağını, okumalarını söyler. Ama haberleri hiç yayınlanmaz. Herkes de artık onunla alay etmeye başlar. Gazeteden para kazanamadığı gibi haberleri vermek için arayıp konuşmalarının ücretini, telgraf ücretini de o karşılıyordu. Dükkânla da ilgilenmediği için kazancı düşmüştür. Bir gün gazeteden ona yazı gelir. Birtakım ayrıntılardan, gerekliliklerden bahseder. Kısacası ise bir köpeğin bir insanı değil bir insanın bir kepeği ısırması haber değerinde olur örneğinde durumlar anlatmaktadır. O günden sonra dükkânı iyice bırakır. O tür haberler kovalar. Ama hiçbir şey bulamaz. İnsanlar da hala her gün onunla alay etmeye devam ediyordu. Bir gün evde otururken karşı çayırda koyun ve eşek görür. İlham gelir. Hemen haber yazar.

Uydurma haber Yirmi beş yaşında iki erkek eşek iki kuzu yavru lamıştır. Kuzulardan biri bülbül gibi ötmekte, diğeri dilsiz ve sağırdır. Erkek eşek kuzuları kuyruğundan emzirmektedir. Yaşlıların söylediğine göre böyle bir olay ilk kez olduğundan hayırlara işarettir diye haberini süsler. Haberi gazetede hemen yer bulur. Artık şerefini kurtarmış gibi hissediyordu.

Adamın saygınlığı artar Böyle haberler uydurmaya başlar. Gökten balık yağdığını, bir yurttaşın beygirine çifte attığını yazıyordu. Ne hayvanlar ne insanlar artık normal doğum yapıyordu. Sekiz başlı inek, yarı hayvan yarı insan çocuklar yazıyordu. Seksen yaşında bir sürü çocuğu ve torunu olan bir adamın teneşirde kız oğlan kız olduğunun anlaşıldığını bile yazmıştır. Her haberi basılıyordu. Artık haberlerine yavaş yavaş para a verilmeye başlanır ve giderek ücret artar. Haberlerin santimini uzatmak için sürekli uyduruyordu. Artık daha da heyecanlı haberler göndermesini isteniyordu. Saygınlığı artmıştır. Herkes ona saygı duyuyor, hakkında kötü bir şey yazar korkusu ile dikkat ediyorlardır.

Adam tutuklanır Bir gün vilayete bir büyük gelir. Vilayete gelen büyük adamı sevdiğinden fedakarlık etmek ister. Gazetesine ilk doğru haberini göndermeye karar verir. Tanınmış bir muhabir olduğundan kırk yılda bir verdiği doğru haberi de gazeteye koymamazlık etmezler diye düşünür. O gün ne olduysa, en konuşulduysa atlamadan, uydurma bir şey eklemekten olduğu gibi haber yapar. Haber gazetede çıktığı gün adam tutuklanır. Şimdi cezaevindedir. Geçenlerde gazetede cezaevinde saçları kesilen demokrasi kahramanı diye fotoğrafı çıkmıştır.

Temalar

Yozlaşma Gerçek haberlerin değer görmediği, uydurma ve olağan dışı haberlerin insanlara saygı ve para kazandırdığı düzen eleştirilmektedir. Sansasyonel haberler uydurma da olsa sorgulanmamaktadır. Adamın bu haberlerle muhabirlikte yer edinmesi, para ve saygınlık kazanması toplumun ve medyanın yüzeyselliğe, sahtekarlığa imkân verdiğini göstermektedir. Yaptığı ilk gerçek haber yüzünden tutuklanması ise doğruları söylemenin, göstermenin cezalandırıldığına işaret etmektedir. Otorite kendi düzenini bu şekilde korumaktadır. Gerçeklerin önemsenmediği, yalanların ise yüceltildiği bir medya, bundan beslenen bir toplum yozlaşmıştır. Yazar bu öykü ile medya düzenini, toplumun algısını ve otoritenin baskısını eleştirmektedir.

EVLENME İLANI

Öykü

Evlilik ilanı Adam otel odasına girer. Oda arkadaşı da vardır. Yataklara uzanırlar. Hikayesini anlatmaya başlar. Köyden bir kızla evlenmek istemiyordu. Evlilik ilanları olan bir gazete vardır. Temiz aile kızlarının orada ilan verdiğini söyler. Şehirli bir kızla evlenmek istiyordu. Gazeteyi açıp bakar. Bir ilan dikkatini çekmiştir. Kız liseyi bitirdiğini, kimsesiz olduğunu yazmıştır. 3 katlı evi vardır, temiz aile kızıdır. Terzilik yapıyordu. 1.68 boyunda, sarışın, 54 kg'dır. Lacivert gözleri vardır. Evinden başkasında gözü olmayacak, evine bakabilecek kadar kazanan temiz bir erkekle evlenmek istiyordu.

Kız ile mektuplaşmalar Topal İsmail hemen kıza mektup yazmak ister. Dursun Ali çok güzel aşk mektupları yazıyordu. Ona yazdırmaya karar vermiştir. Kızı mektupla kendine aşık etmek niyetindedir. Ama gazetede ilan olduğunu söylemez. Yoksa kızı kapacağını düşünür. Mektubu yazmaya başlarlar. İsmail 1.55 boyunda, topal, ailesi hırsız, parasız, şaşı biridir. İçki ve kumarı vardır. Beş parasızdır. Ama mektupta her şeyi bambaşka gösterirler. 1.85 boyunda, yeşil gözlü, malı mülkü olan, tanının eşraftan, içkisi ve kumarı yok diye yazarlar. Kız cevap ayzar. Kızın yazdığı mektubu çözmeleri epey zaman alır. Kız okumuş ve yazmış olduğundan yazdıklarını anlamakta zorlandıklarını söyler. El birliği ile mektubun bir kısmını anlarlar. Dursun Ali'ye bir mektup daha yazdırır ve kızın fotoğrafını ister. Kız resmini gönderir. Gerçekten söylediği gibidir. Çok güzeldir. Dursun Ali, Terzi Kazım, Marangoz Hüseyin kızın fotoğrafını görür. Hepsi hayran olur.

İsmail ve arkadaşlarının planı Topal İsmail artık orada durmak istemez. Bir an önce gidip kızla evlenmek ister. Arkadaşları onu durdurur. Yanına giderse mektupta yalan söylediği anlaşılacaktır. Kızı yanına çağırmasını, gelince bir şekilde göndermeyeceklerini, onu ikna edebileceğini ama giderse evlenmeye ikna edemeyeceğini söylerler. İsmail hak verir. Kızı yanına çağırır. Kız iyi aile kızı olduğundan gelemeyeceğini söyler. İsmail nikah yapacaklarını söyleyip nüfus cüzdanını ister. Bu sırada İsmail'in parası olmadığından arkadaşları gönüllerinden koparak ona para verir. Kıza yol parası göndermesi, masrafları karşılaması için çok isteklidirler. Kız nüfus cüzdanını gönderir. İşlemler yapılır ve kız gönderilen yol parası ile gelir.

İsmail ve kız evlenir Kızın geleceği gün tüm kasabanın erkekleri ayaklanır. İsmail işin gizli olmasını ister ama herkes kızın güzelliğini duymuştur. Arkadaşları bir gün fotoğrafın onda kalması için paralar bile teklif etmiştir. Kimi kurban kesmek için hazırlık yapar. Davul zurna getirilir. Herkes otogardadır.

Otobüs geldiğinde İsmail kalabalık arasında adeta ezilir. Sanki kız kasabadaki erkekler için gelmiş gibi davranılıyordur. Otogarda otobüsten 3 kadın bir erkek iner. Adam İsmail kim diye sorunca İsmail kendini göstermiştir. Kadın gelin benim demiştir. Kadın, annesi ve ablası ile gelmiştir. Diğer de babasıdır. Herkes sessizleşir. Yavaş yavaş dağılırlar, İsmail'i tek bırakırlar. Artık dönüşü olmaz, nikah dairesine giderler. Zorla şahit bulunur ve nikah kıyılır. Dursun Ali'nin oteline giderler. Kasabanın şerefi var diyerek kadını otele almak istemez. İsmail müşterinin şerefine değil parasının sorulduğunu söyler ve kadını onların başına bela ettikleri konusunda söylenir.

İsmail kadından hesap sorar Kadınla bir odaya kapanırlar. İsmail kadından hesap sormaya, boğazına çökmeye başlar. Fotoğraftaki ile alakası yoktur. İmza atacak kadar okuması bile yoktur. Ailesi de beterdir. O kadından hesap sordukça kadında onun yazdığı yalanları sıralar. Oda her şeyi yalan söylemiştir. İsmail dayanamaz. Kadını dövmeye başlar. Bütün kasaba ayağa kalkar. Kızın babası ilanda reklam olduğunu, kimsenin malını kötülemeyeceğini, o ilanların o yüzden öyle yazıldığını söyler. Birbirlerini karşılıklı kandırmışlardır.

Gazetede ki haber Arkadaşları verdikleri paraları istiyordur. İsmail kadını sıkıştırır. O fotoğraftakinin kim olduğunu sorar. Fotoğrafçının rötuş yaptığını, istediği gibi yapabildiğini, aslında fotoğraftakinin kendisi olduğunu söyler. İsmail hikayesi bitince oda arkadaşına başını şişirdiğini söyler. Şimdi İstanbul'a fotoğrafçıyı öldürmeye geldiğini, başkalarının başını yakmasını engellemeye çalışacağını söyler. Yatıp uyurlar. Adam sabah onu vazgeçirmeye çalışır. İsmail de şaka yaptığını, fotoğrafçıyı öldürmeyeceğini, kadından kurtulamadığını, boşanmayı kabul etmediği için köyü terk ettiğini söyler. Bir daha geri dönmeyecektir. Sonra kapı çalınır, polisler gelir. İsmail'i tutuklar. Ertesi gün gazetelerde işin iç yüzü anlaşılır. Bir köylünün nikahlı karısını, fotoğrafını göstererek, üç yabancı erkeğe, yirmi beş liraya sattığı yazılıdır.

Temalar

Yozlaşma/Sahtekarlık ve Çıkarıcılık Öyküde herkesin birbirini kandırmaya çalıştığı, çıkarına göre davrandığı görülmektedir. İsmail kızı kaptırmamak için arkadaşlarına yalan söyler. Mektuplaştığı kız çok güzel çıkınca kendisi hakkında yazdığı her şey yalandır. Kızı kandırarak evlenmeye çalışır. İşin sonunda aynı numarayı kızın ailesinin de yaptığı anlaşılır. İsmail'in arkadaşları da kızın güzelliğinden faydalanmak için İsmail'e yardım eder. Öyküdeki tüm karakterlerin çıkarıcı, sahtekâr ve iki yüzlü oldukları görülmektedir. Toplumda yaşanan yozlaşma, ahlak anlayışı eleştirilmektedir.

NAH BURAYA KADAR GELDİ

Öykü

Öğretmene olan güvensizlik İki yıldır köyde öğretmendir. Ama hala güvenlerini kazanamadığını görüyordur. Ne zaman kahvede hararetle konuşma sesleri gelse o içeri girdiği an sessizleşiyorlar, başka konulardan konuşuyorlar, onu yeni görmüş gibi yapıyorlardır. Kendisi de köy çocuğudur, sadece okuyup yazmış, öğretmen olmuştur. Neden ona güvenmediklerini anlamıyordu.

Öğretmenin sorusu Cemal Amca dediği adam köyün siyaset işleri hakkında en fazla görüş bildiren kişidir. Bunu anlayabiliyordu. Bir gün yine kahve dışından Cemal Amca'nın sesi geliyordu. O gelince susar. Öğretmen selamlaştıktan sonra Cemal Amca'ya bir şey sorar. Ona göre 27 Mayıs'ta ne olduğunu, bu tarihte ülkenin nasıl etkilendiğini sorar. Onun bakış açısına göre dinlemek istediğini söyler. Cemal Amca siyasetten anlamadığını ve bu konularda fikri olmadığını söyler. Ama ona bildiği bir hikâyeyi anlatmak istediğini söyler. Öğretmen ona dolaylı yoldan cevap vermek istediğini anlar ve hikâyeyi dinler.

Şükrü ve Yahya'nın hikayesi Hikâyeye göre biri köyün zenginlerinden biri fakir ve topal olan iki kişi vardır. Traktörü olan Şükrü şehre giderken topal olan Yahya'yı görür. Onu da götürebileceğini söyler. İkisi keyifle giderken Şükrü Efendi, Yahya'ya bir teklifte bulunur. Yerde gördüğü hayvan mayısını yerse traktörü ona vereceğini söyler. Yahya o güne kadar bir sürü halt yediğini, bir traktör için bunu yapabileceğini düşünür ve hayvan mayısını(pisliğini) yer. Şükrü efendi de sözünün eridir. Traktörü Yahya'ya verir. Kasaba da işlerini hallederler. Bu sefer traktörü olan Yahya, Şükrü'yü köye götürebileceğini söyler. İkisi güle konuşa giderken Yahya'nın içi içini yer. Yaptığı şey içine dert olmuştur. Bir camış mayısını gösterir. Eğer onu yerse traktörü Şükrü'ye geri vereceğini söyler. Şükrü zaten çoktan traktörü verdiği pişmandır. Bir seferden bir şey olmaz diye dediğini yapar traktörü alır. Bu sefer ikisi sus pus şekilde köye giderler. Yolda birbirlerine sessizliklerinin nedenini itiraf ederler. İkisi

de en baştaki gibidir. Birinin traktörü yine vardır, diğerinin yine yoktur. Ne demeye o haltı yediklerini sorguluyorlardır.

Cemal yine hikaye ile cevap verir Cemal, öğretmenin dediklerini anlayıp anlamadığını tartmak için yüzüne bakar. İşte böyle diyerek hikâyeyi bitirir. Bu sefer öğretmen 12 Mart dedikleri olayda nasıl bir değişiklik olduğunu sorar. Cemal Amca siyasetten anlamadığını yineler. Ama çocukken köylerinde olan bir olayı anlatacağını belirtir. Köylerinde akıllı eksik bir oğlan vardır. Bir gün pazarın ortasında ağlıyordur. Sebebi sorulunca yaşlı anası ölsün de delikanlı babası genç biri ile evlensin istediğini anlatmıştır. Böylece evlendiği genç kadını hem babası hem de o sevebilecektir. Akıllı eksik olduğundan dinleyip gülüp geçerler. Biraz zaman geçer. Başka bir gün bu oğlan yine Pazar ortasında ağlıyordur. Bu sefer ne olduğunu sorarlar. Duası kabul olmuştur ama tersten olmuştur. Annesi değil babası ölmüştür. Annesi genç bir delikanlı ile evlenmiştir. Delikanlı hem annesini hem onu seviyordu. Cemal Amca ne demeye getirdiğini anlayıp anlamadığını sezmek için öğretmene bakar. “12 Mart’ı bilmem ama aklıma geldi anlatıverdim” der.

Demokrasi hakkında Öğretmen bu sefer yine bir soru sorar. Yunanlılarda asker başa geçmiştir. Bizde durum nedir, ne yapacağız diye ekler. Cemal bu işlerden anlamadığını ama ona evin önüne dikilen kavak ağaçlarını anlatacağını söyler. Büyük dedesi Osmanlı zamanı İstibdat Dönemi Meclis açılınca çok sevinmiş ve evin önüne kavak ağacı dikmiştir. O ağaç büyümüştür. Sonra yıllar sonra Meşrutiyet gelmiş ve büyük dedesi ölmüş. Dedesi bu kez Meşrutiyete çok sevinmiş ve kavak ağacının yanına bir kavak ağacı dikmiş. O diğer ağacı da geçmiş. Yıllar sonra dedesi de ölmüş. Bu kez Cumhuriyet ilan edilmiş. Babası çok sevinmiş. Kavak ağaçlarının yanına bir kavak ağacı dikmiş. Bu kavak ağacı diğerlerini geçmiş. Bir zaman sonra babası da ölmüş. Zaman geçmiş, çok partili zaman gelmiş. Babası hayatta değilmiş. Bu kez Cemal Amca demokrasi sevincinden bir kavak ağacı dikmiş. Bu ağaçta hepsini geçmiş, büyümüş büyümüş. Bu sırada Cemal Amca elini boğazına götürüp “Nah buramıza geldi” demiştir.

Temalar

Baskı/Düzen Anlatılan hikâyede korku ve baskı ikliminin bireylerde yarattığı etki görülmektedir. Siyasi düşüncelerin ve konuların rahatlıkla konuşulamadığı, herkese güvenilmediği anlaşılmaktadır. Yaşanan önemli olaylar sonunda bir fayda görülmediği, zarara uğrandığı ima edilmektedir. Demokrasi adı altında insanlar adeta nefes alamayacak duruma gelecek kadar baskı altında hissediyordur. Demokrasinin adı vardır ama insanların kendilerini rahatlıkla ifade edebileceği bir ortam bile yoktur. Düzene karşı bir eleştiri söz konusudur.

BAVULUN KULPU

Öykü

Kaçak Türk işçileri Büyük bir gazetenin Almanya muhabiri olarak çalışıyordu. Sınır koruma görevlisi bir Alman arkadaşı vardır. Avusturya Almanya sınırında çalışıyordu. En çok Türk işçiler onlara zorluk çıkarıyordu. Almanya çok fazla Türk göçü almaya başlayınca vize uygulamasına başlamıştır. Avusturya henüz o uygulamaya başlamadığı için Türkler Avusturya’ya gidiyor, oradan kaçak olarak Almanya’ya geçmeye çalışıyordu. Sürekli değişik olaylar yaşanıyor. Adam, sınırda çalışan arkadaşına Türklerle ilgili değişik bir olay yaşandığında kendisine haber vermesini ister. Birkaç gün sonra da haber gelir. Sınırdaki nehrin kenarında çıplak bir adam yakalanmıştır. Yazar hemen bulundukları karakola gider.

Yakalanan adam Gittiğinde gördüğü adam sıska, ufak tefektir. Kaç yaşında olduğu anlaşılmıyordu. Üzerindeki kıyafetler ona çok büyük olduğundan içinde küçücük kalmıştır. Kahve içiyordu. Elinde ne olduğunu anlayamadığı kahverengi bir şey vardır, tespih gibi onu çeviriyordu. Adamla tanışır. Adam onun Türk olduğunu anlayınca sevinmiştir. Tüm hikayesini anlatmıştır. Yazar da tam üç bant kaydetmiştir. Arkadaşına ona ne yapılacağını sormuştur. Pasaportu olmadığı için konsolosluktan belge bekliyorlardır. Sonra sınır dışı edeceklerdir. Çalışmak için gelen yoksul köylünün morali bozulmasını diye yazar ona gerçeği söylememiştir. Adam yoksulluktan gelmiştir. Onu bulup, karnını doyurup kıyafetler verdiklerinde ise sevinmiş, belki iş de verirler diye düşünmüştür.

Hikaye yayınlanmaz Yazar oradan ayrılır. Yazıyı düzenler ve gazetesine gönderir. Ama yazı yayınlanmaz. O zaman neden olduğunu anlamaz ama şu an anlayabiliyordu. Adamın anlattıkları

ülkeyi güçsüz, yetersiz ve kötü gösteriyor olabileceğinden yazının yayınlanması sakıncalı bulunmuş olabilir diye düşünür. Hikayeyi anlatır ve okuyucunun da karar vermesini ister.

Mehmet'in yoksulluğu Adamın adı Mehmet'tir. Aileden yoksul olduğundan lakapları Çulsuzdur. Köydeki okula gitmiştir ama okulda üç sınıf, bir öğretmen vardır. O üç sınıfı zar zor bitirmiş, zorlukla okuma öğrenmiş ama onu da unutmuştur. Zaman geçmiştir, askere gitmiştir. Askerde beslenerek biraz daha güç kazanmış, biraz da para biriktirmiştir. Köye dönünce büyükler onu evlendirmek istemişlerdir. Evlendirmek istedikleri kızda köyün delisi gibi görülen, onun gibi kimsesiz ve parasız olan bir kızdır. Parası pulu olmadığından gönlünün istediğini alamayacağını biliyordur. Bu kızla evlenir.

Mehmet'in maddi zorlukları Evliliğinde sürekli çocukları olur. Beş çocuğa bakmakta zorlanıyordu. Karısı dağlardan ot toplayıp çocukları doyuruyordu. Köye her yaz Almancılar geliyordu. Son model arabalar, kıyafetler, hediyelerle herkes onları konuşuyordu. Artık Almanlar vize işlemi koyduğundan onlar gidemiyordu. Eskiden yakın olduğu bir arkadaşı da Almancıdır. Eskiden gibi yakın değillerdir. Ama yoksulluktan çok yakınınca ona akıl verir. Bir şekilde Almanya'ya gelirse ona yardım edeceğini söylemiştir. Kaçak işçi götüreren ve bu işi yapanlar vardır. Bir şekilde para karşılığı onu ulaştırabileceklerdir. Arkadaşı akıl verir ama para vermez.

Almanya'ya göç Mehmet karısının bir bileziğini alır. Birkaç hayvanını satar ve İstanbul'a gider. İşlemler için yine de parası yetmez. Orada bir köylüsünü bulur. Dilencilikten kazandığı paradan borç alır. Almanya'ya gidince faizi ile ödeme sözü verir. Otobüsle yola koyulurlar. Tüm sınırları geçerler. Artık yaklaştıklarında herkesi birer, ikişer indirir. Aynı anda inerlerse hemen yakalanacaklarını söylerler. En son Mehmet'i bırakır. Meğer diğer inenler Avusturya'da indirilmiştir. Arkadaşı bu kişiyi tanıdığından onu tembihlemiş, ne yapıp edip Almanya sınırına onu getirmesini söylemiştir. Mehmet'in elinde arkadaşının adresi de vardır. Gidince onu bulacaktır.

Mehmet sınırı gelir Adam, Mehmet'i bir nehir kenarında indirir. Nehri geçmesini, suyun sığıldığını söyler. Kimliğini ve kıyafetini poşete koyup, soyunup, eşyalar kafasının üstünde karşıya geçip sonra ormanı geçmesi ve insanların arasına karışması gerekiyordu. Bavulunu bırakmasını, yoksa suda zorlanacağını söylemiştir. O arada bir sürü Türk olduğundan mutlaka adresi birisinin ona tarif edeceğini belirtmiştir.

Mehmet'in zor anları Mehmet panik yapar. Yüzme bilmiyordu. Ama adam suyun dizlerine geldiğini söyler. Nehrin kenarına gelir. Tahta bavulunu bırakmak istemez. Her şeyi içindedir. Bavulun üstüne çıkardığı kıyafetlerini kıyar. Bavulu başının üstüne alır. Çıplaktır. Ama adımını suya atınca zemin yumuşaktır, kayar. Her şey devrilir. Bavulun kulpunu bırakmaz. Ayakkabılar hariç kıyafetleri toplar. Her şey ıslandığından bavulda iyice ağırlaşır. Su da giderek derinleşir. Artık korkar. Neredeyse su yutmaya başlar. Su epey yükselir. Bavul kulpundan kopar. Eşyalar gider. Bavulun kulpu elinde kalır onu bir türlü bırakmaz. Artık canının derdindedir. Yardım ister. Bata çıka giderken su yine sığlaşır. En sonunda kendini dışarı atar, uyandığında çok zaman geçmiştir. Acıkmıştır, tir tir titriyordur. Çıplaktır. Bavulun kulpu elinde ormana girer. Ormanı geçer. İnsanlar onu görmesin diye eli ile önünü ve ardını kapatır ama karşılaştıkları ondan korkar. Bağırışır. Dillerini de bilmiyordu.

Mehmet'in ifadesi En sonunda polisler gelir onu götürür. Ona çok iyi davranmışlardır. Üstüne kıyafet verip, karnını doyurmuşlardır. İki gün sonra Türkçe bilen bir görevli gelmiş, ifadesini almıştır. İfadesinde yalan söylemiştir. Arkadaşı ile nehirde oynarken, eğlenirken suya kapıldıklarını söylemiştir. Pasaportu ve vizesi olduğunu ama suda kaybettiğini anlatmıştır. Bu soğukta neden suya girdiğini sorduklarında memlekette bu havada yüzdüklerini söylemiştir. Ama neden bavulunun yanında olduğunu sorduklarında mantıklı cevap veremiyordu. Bavul kulpunu da her şeyini kaybedince belki o işe yarar diye bir türlü bırakmadığını söylemiş ama ne demek istediğini bir türlü anlatamamıştır.

Temalar

Yoksulluk/Göç Yoksulluk insanları türlü zorluklara maruz bırakmaktadır. Ailesini geçindirmekte zorlanan Mehmet göç ederek Almanya'da işçi olmaya çalışır. Yasal yollarla gitmek mümkün olmadığından kaçak yollarla gitmeye çalışmaktadır. Bu uğurda maddi olarak neyi varsa kullanır ve neredeyse hayatını kaybedecek noktaya gelir. Tüm olanlardan sonra hala derdi Almanya'da kalıp kendine fırsatlar yaratabilmektir. Maddi zorlukların, eğitim konusundaki yoksunlukların bireylerin hayatlarını nasıl etkilediğine dikkat çekilmekte, sistemin bireyi destekleyip kollamaması eleştirilmektedir.

DONUN NERDEYDİ KIZIM?

Öykü

Aysel'in aniden dönüşü Anne, baba, anneanne ve kız birlikte yaşıyorlardır. Kız eğitim için Londra'ya gitmiştir. Ama iki hafta sonra dönmüştür. Ailesini şaşırtmıştır. Kızın adı Aysel'dir. Maddi sebeplerden olmasına imkân yoktur. Ailesi varlıklıdır. Yabancı dil sorunu yüzünden de dönmüş olma ihtimali yoktur. Yabancı dilde eğitim veren liseyi birincilikle bitirmiştir. Yurt dışında okumayı da çok istiyordur. İngiliz Dili ve Edebiyatı okuyacaktır. Ailesi giderken yanına bol döviz ve kredi kartı da vermiştir. Hatta anneannesini icabında kullanırsın diyerek ona gizliden para vermiştir. Verdiği para bir meyve suyu ev sandviç alabilecek kadardır ama kadının ölmüş kocasının tüm aylığıdır. Anneanne enflasyondan anlamadığı için onu hala büyük para sanıyordur. Kız geliş güzel parayı arka cebine koymuştur.

Anneanne hakkında Torununun neden döndüğünü en çok merak eden büyükanne. Torunu Aysel onun elinde büyümüştür. En beş yaşında evlenmiş, yirmi bir yaşında dul kalmıştır. Tek kızını üvey baba ile büyütmek için sıkıntılar çekmiş ama hiç evlenmemiştir. Kızı evlenince onlarla yaşamaya devam etmiştir. Tam bir eski İstanbul hanımefendisidir. Türkçeyi konuşması, tavırları bu şekildedir. Eski kokuları kullanmakta, yeni markalı parfümlere alışamamaktadır. Yeniliklere kapalı değildir ama eskilerin unutulmasına da razı değildir. Genç kızlığından kalma mobilyaları odasında kullanıyordur. Torununun çivinin ne olduğunu bilmemesi ona dokunuyordur. Eski çamaşır günlerinde beyaz çamaşırlar fokur fokur kaynar suda kaynatılıp, çitilenip, durulanıyordur. Sonra çivitli suya bastırılır, beyazlatılır ve asılırdır.

Anneannenin hassasiyeti Bu çamaşır konusunun önemini bir türlü ne kızına ne torununa kabul ettiremiyordu. Eskiden iç çamaşırları, kombinezonlar, donlar çamaşır ipine kesinlikle asılmamaktadır. Hatta kocasının bile onun donunu bir kere bile ipten görmediğini söyleyip duruyordu. Torunu görse ne olur diye sorduğunda da şaka yapıp "elinin körü" diyerek tersliyordu. Erkek satıcılardan da külot iç çamaşırı gibi şeyler almalarına da karşıdır.

Aysel'in dönüş sebebi Torunu apar topar dönünce panik yapar. Neden döndüğünü çok merak eder. Aysel panik yapmamasını söyleyerek anlatır. Londra'ya gidince okula kaydolmadan önce birkaç gün müzeleri gezmek, dolaşmak için şehirde bir pansiyonda kalmayı planlamıştır. Bavulu ve kol çantası vardır. Pasaport, döviz, kredi kartı, iç çamaşırı gibi önemli eşyalarını kol çantasına koymuştur. Bir kafede oturup sandviç ve portakal suyu sipariş etmiştir. Kız bunları anlatırken anneanne bir başına pansiyonlarda ne işin var diyerek hayıflanır. Tam o sırada siyahı bir adam çantasını kapıp kaçmıştır. Bağırır da kimse ona yardım etmemiştir. O da mecburen adamın arkasından kovalamaya başlamıştır. Adamın çok iri olduğunu ve hızlı koştuğunu söyler. Adamı epey kovalamıştır. Aralarında üç beş adım vardır. En sonunda takılıp düşünce adam gözden kaybolmuştur.

Anneannenin olaya bakışı Aysel bu hikâyeyi anlatırken tüm aile heyecanla dinler. Anneanne ise sürekli donunun da mı çantada olduğunu, donunu elin adamının göreceğini, kızı içinde hayal edeceğini, donunu barı kurtarabilse iyi olacağını söyleyip araya giriyordu. Anne ve baba ise anneanneyi tersleyip o kadar para, okula kabul kâğıdı, pasaport varken donu mu düşündüğünü sorup söyleniyorlardı. Anneanne bu terslemelere bozulmuştur.

Hırsızlık sonrası olanlar Kız çaresiz oturduğu kafeye dönmüştür. Bavulu da hala oradadır. Siparişlerini yiyip karnını doyururken hesabı nasıl ödeyeceğini düşünmüştür. Babasının aldığı değerleri saati vermeye kıyamamıştır. Aklına anneannesinin verdiği para gelmiş. Hesabı ödemiş hatta üstüne para artmıştır. Türk Elçiliğine gidip yardım istemiş, olanları anlatmıştır. İşleri bitince babasına geri döneceğini haber verdiği, olanları anlattığı bir telgraf çekmiştir. Babası, anne ve anneanne panik yapmasın diye söylememiştir. Sadece hangi gün döneceğini bilemediğinden havaalanına gelememiştir. Kıza daha önceden Londra'da yaşayan bir aile dostlarının adresi verilmiştir. Lazım olursa gitmesi için önlemdir. O gün o aileye gitmiş, onlarda kalmış, dönüş için borç para almıştır. Kız organize olup tekrar eğitim için geri dönüp, kaydını yaptıracaktır.

Anneannenin tembihi Her şey ayarlanır. Aysel'in tekrar gideceği gün gelir. Kızı havalimanına götürürler. Büyükanne yine torununun kulağına fısıldar. İcap ederse diye para verir. Büyükanne ayrılırken gözyaşlarını silerken donuna sahip olması için kızı tembihler.

Temalar

Kuşak çatışması/Mahremiyet Kuşaklar arası farklılıklar, beğeniler, hassasiyetler öyküdeki anneanne, anne ve kız üzerinden incelenebilmektedir. Özellikle anneanne eski alışkanlıkların ve zihniyetin

etkisindedir. Kızı ve torunu tarafından anlaşılammak onu bazen gücendirmektedir. Özellikle don meselesi hem mizahi bir unsur hem de kuşakların mahremiyet konusuna bakışındaki farklılığı yansıtmaktadır.

CEZAI EHLİYETİ OLMAYANLAR

Öykü

Kültürel farklılıklar Yazar insanların hayvan adlarını kullanarak kendi türlerini aşağılamalarını ilginç bulduğunu söylemektedir. Kendisinden başka insanlara hayvan ya da hayvan oğlu hayvan kelimesini ilk kim söylemiştir bilinmiyordu. Ayrıca sadece bunu söylemekle yetinmiyor, insanlar bazı hayvanların adını özellikle kullanıyordu. Bu durum da ülkeden ülkeye değişmektedir. Örneğin ayı kelimesi Türklerde hakaret iken Almanya veya Rusya’da değildir. Türklerdeki aslan kelimeleri gibi ayı kelimesi oralarda insan ismi gibi kullanılıyordu.

Kadınlar açısından Hayvan aracılığı birbirlerini aşağılayan insanlar kadınları ise hesaba katmamış gibidir. Köpek oğlu köpek, eşekoğlueşek denmekte ama hiç köpek kızı köpek gibi söylemler olmamaktadır. Bunun da insan soyunun erkekten geldiği inancından geldiğini söyler. Hatta bilim adamı sanat adamı gibi söylemlere kadınların itirazı olmadığını, aslında feminist bir durum söz konusu olduğunu belirtir.

Hiç küfür etmeyen arkadaş İnsanların hayvan oğlu hayvan gibi aşağılanmaları ile ilgilenmesine bir olay neden olmuştur. Hiç küfür etmeyen bir arkadaşı mutfağını yaptırmıştır. Sonuçtan da çok memnundur. Marangoza teşekkürler etmiştir. Ama birkaç hafta sonra mutfakta ve marangozun yaptığı yerlerde sorunlar çıkar, parçalar düşer. Evde marangozlukla ilgili her bir sorun çıktığında vay eşekoğlueşek diyor, söyleniyordu. Anlatıcının, her şey hakkında çok bilgisi olup başı beladan kurtulmayan arkadaşı bu konu hakkında şöyle yorum yapar. Birbirlerine hayvanları kullanarak sövmelerinin bireysel değil toplumsal bir mesele olduğunu söyler. Sonra da bunu açıklar.

Hikayenin hayal edilen kısmı Marangozun yaşamını hayal etmesini ister. Bir evlilik yapmak için bir terziye özenerek kıyafet diktirmiştir. Bu lacivert takım aynı zamanda kız kabul ederse damatlığı da olacaktır. Çiçeği elinde otobüse binince takının düğmeler kopmaya başlar. İlk düğme otobüste, sonraki düğmeler kızın evinde kopacaktır. İlk düğmeyi idare etmesi kolaydır ama giderek tüm düğmeler kopunca tüm yeleğin, ceket ve pantolonun düğmeleri kopmuş, iç çamaşırı bile gözükümüştür. Marangoz da içinden eşekoğlueşek diye söylenir, bağırır durur. “Ulan seni terzi yapanın” diye söylenir. Adam yazara buradaki marangozun, kendisine sövenden bir farkı olduğunu belirtir. Marangozun eşyalarını kalitesiz yaptığı adam kendisine, marangoz ise terziye küfrediyordu.

Sövülemeyen kişiler Bu sefer de tezinin hayatını hayal ederler. Onun da su boruları sıkıntı çıkarmıştır. O da su borularını ve musluklarını onaranlara sövüyordu. Hikaye bu şekilde sıralı gidebilmektedir. Ama bunun bir yere kadar sürdüğünü söyler. Herkese eşekoğlueşek deniyordu ama cezai ehliyeti olmayana denemiyordu. Memurlara, polislere, iş adamlarına, bankacıya, hekime sövülüyordu. Cezai ehliyeti olmayan bir yere yükseldiği için ona denmiyordu. Zavallı eşeğin adını kullanarak birbirlerine sövmenin bu yüzden toplum bilimsel bir durum olduğunu açıklar.

Temalar

Güç ve Statü/Kültür Sövmenin, dil alışkanlıklarının kültürel unsurlar olduğu, tamamen bireysel durumlar olmadığı toplumdan bağımsız olmadığı vurgulanmaktadır. Fakat öyküde asıl eleştirilen nokta kurumsal statü ve güç ile korunana ama aslında uygulamaları ve davranışları ile en fazla eleştiriyi hak edenlerin var olmasıdır. Kime sövülüp kime sövülemeyeceği toplumsal hiyerarşi ile belirlenmiş gibidir.

ULUSAL KONUKSEVERLİK

Öykü

Yazar ve mektuplaştığı genç Yazar ile mektuplaşan taşralı bir genç vardır. Taşrada kitapçıdır. Mektuplarından ilerici bir genç olduğunu anlıyordu. Yazarı sürekli yaşadığı yere davet ediyor, kitapçısında okurlarla buluşturma isteğinden, onu ağırlamayı dilediğinden bahsediyordu. Yazar buna fırsat bulamıyordu. Bir gün yazara ulaşır. Onu evine ziyarete gelmek istiyordu. İstanbul’da iki günlük bir iş için bulunuyordu. O akşam dönecektir. Kısıtlı sürede görmek istediğini söyler. Yazarın

yetiştirmesi gereken yazısı vardır. Her okuyucusuna bir saat ayırsa hiç yazı yazacak zamanı kalmayacaktır. Ama bu genci kabul eder.

Yazar taşraya gider Memleketine özgü kuruyemişle gelen genç ile bir şeyler içmek ve sohbet etmek bir buçuk saat sürmüştür. Sonra uçağına yetişmek zorunda kalmıştır. Gitmeden taşraya gelmesi konusunda yazarı da ikna etmiştir. Zamanı da belirlemişlerdir. Yazar oraya gittiğinde saat geçtir. Onu hemen otele bırakmalarını ister ama aklına bir atasözü gelir. Misafir ev sahibinin eşeğidir. Yani onlar ne isterse uymak zorunda olacağıının farkındadır. Böyle yerlerde içkili sofralar olmadan onu uyutmayacaklarını biliyordur.

Otel konusunda anlaşmazlık Karanlık basmıştır. Garip, çukurlu yollardan geçerler. Bir yere varırlar. Kapı çalınır. Hamile bir kadın, üç çocuk kapıyı açar. İçeride bir kadın daha vardır. Daha sonra buranın adamın evi olduğunu anlar. Karısı bir sürü hazırlık yapmıştır. Aç değilim demek uygun olmayacaktır. Yemeği yiyip hemen otele gitmek istemeyi düşünür. Gerçekten yöreye özgü mezeler de çok güzeldir. Vakit gelince uyumak için otele gitmek ister ama ilerici genç ve yanındaki adam ona bir şeyler söyler. Yazar uzun süre ne dediklerini anlamaya çalışır. Sonunda onların memleketinde böyle önemli bir insanı otelde yatırırlarsa adlarının çıkacağını söylediklerini çözer. Rahatsız etmek istemediğini, çıplak yatmaya alışkın olduğunu söyler. Ama adamı ikna edemez. En azından o geceyi orada geçirip ertesi gün halletmeye karar verir.

Tuvalet sorunu Yemek yedikleri odada kalacaktır. Yatağını oraya sererler. Hamile kadın ve kız kardeşi çocuklarla bir odada, iki erkek bir odada kalıyordur. Yazar buna anlam veremez. Gece hela seslerinin bitmesini bekler. Ancak uykuya dalacaktır. Ama sonra da onun tuvalete gitmesi gerekir. Çok sıkışır. Karanlıkta yolu arar. Kokusundan tuvalet olduğunu anladığı bir yere gelebilmiştir. Kokuyu takip ederek kırık klozeti bulur. İçine sinmese de işemek zorunda kalır. Sifonu çektiğinde ise deprem oluyor gibi olur. Tavan çökecek gibi sesler çıkar. Tuvaletten çıktıığında iki adamı görür. Sifonun bozuk olduğunu, tuvalete kova ile nasıl su dökeceğini anlatırlar. Yazar her evin kullanımı farklıdır diyerek rahatsız ettiği için çekinir.

Musluk arızası Dedikleri gibi tuvalete su döker. Sonra elini yıkamaz için karanlıkta lavaboyu arar. Bulduğunda muslukta ip sarılıdır. Zar zor ipi çözer elini yıkar ama musluk su akıtmaya devam eder, bir türlü kapanmaz. Böyle bıraksa sabaha kadar evi su basacaktır. Adamların yattığı odayı bulur. İkisi de birbirine sarılmış, horluyorlardır. Uyandırmakta epey zorlanır. Onlarda musluğu halledemez. Sonra karısının önerisi ile vana kapatılır da sorun çözülür.

Zor gecenin sabahı Yazarın iyice uykusu kaçmıştır. Sabaha doğru kapıyı kedi tırmalar. Onu duymamazlıktan gelir ama kedi pes etmez. Yazar kedinin yatağıının orası olduğunu anlar. Kapıyı açar. Kedi hemen yatağa girer ama o kedi ile yatmaya alışık değildir. Sandalyede don atlet otururken uykusu gelir, kedinin yanına kıvrılır. Bir süre sona kedideki pirelerden her tarafı kaşınır ve kalkar. Sabah olunca üç çocuk odaya dalar. Yazarı öyle görünce alay ederler. Güneş doğunca kara sinekler de ortaya çıkar. Yazar iyice rahatsız olur.

Üç gün süren misafirlik Herkes uyandığında yazara geceyi nasıl geçirdiğini sorarlar. Kibarlık olsun diye gayet iyi geçirdiğini söyler. Hepsi otelle evin bir olmayacağını, elbet iyi geçeceğini söyleyip onaylalar. Yazar otele gitmek istese de onu bırakmazlar. Yazar ilk uçakla dönmek ister ama o da üç gün sonradır. Üç gün evlerinde misafir olur. Son gün artık mışıl mışıl uyumuştur. Yazar uykusuzluktan mı evin ortamına alıştığından mı öyle deliksiz uyumuştur bilemiyordur. Onu uğurlarken sık sık gelmesini söylerler. İyi niyetli olduklarından konukseverliklerine teşekkür ederek, aralarında unutulmaz günler yaşadığını söylemekle yetinir.

Temalar

Kültür/Konukseverlik Türk kültüründeki konukseverliğin ön plana çıktığı öyküde yazarın ağırlayan gencin evinin kötü koşullarına rağmen elinden gelen en iyi şekilde yazarı ağırlamaya çalıştığı görölmektedir. Yazar otelde daha rahat edebileceksen ve orayı tercih ederken misafiri otelde ağırlamak onlara göre ayıptır. Yazarı evde bu şekilde ağırlamak otelde ağırlamaktan daha saygın ve uygun bir davranış olarak görölmektedir. Burada taşra kültürü ve algısı da vurgulanmaktadır. Yazar yaşadığı her türlü olumsuzluğa rağmen karşındakilerin iyi niyetlerini ve duruma bakışlarını bildiğinden oldukça nazik biçimde teşekkür etmiş, uyum sağlamıştır. Konukseverliğin her kültür için geleneklerin ve değerlerin bir yansıması olduğu söylenebilmektedir. Bu da bireylerin davranışlarını, algısını ve bakış açısını etkilemektedir.

SAYIN GENEL MÜDÜR'ÜMÜZÜ NASIL DÖVDÜK?

Öykü

Yeni atanan müdür Adam, genel müdürlerinin genel müdür olmadan önce ne iş yaptığını bilmediklerini söyler. Farklı durumlar vardır. Kimi biletçi, kimi jandarma çavuşu, kimi kantinci olduğunu söylüyordur. Nasıl genel müdür olduğuna gelince yeni bakanın akrabası olduğu biliniyordu. Hükümet değişince, yeni bakan göreve gelince onu da genel müdür olarak görevlendirmiştir. Karısının akrabası olduğu bilinmekle birlikte tam olarak nesi olduğu bilinmiyordu. Kim, üvey dayısı, kimi kayınçosu kimi dünürü kimi baldızının üçüncü kocası olduğunu söylüyordur.

Rüşvet konusu Sayın Genel Müdür işe başladığının ertesi gününde odasından kesinlikle rüşvete izin vermeyeceği konusunda sesler duyulur. Rüşveti yasaklamıştır. Herkes huzursuz olur. Geçimlerini böyle sağlayabiliyorlardır. Yeni müdürün bu şekilde davranması da onlara ilginç gelmiştir. Aralarında milletin işini gördüklerini, onların gönüllerinden ne koparsa bahşiş verdiklerini söyleyip söylenenler de vardır. İşin aslı sonra anlaşılır. Genel müdür aslında rüşvet almayı değil, kendisi dışında bir görevlinin rüşvet almasını yasaklamıştır. Halkla ilişkiler birimi kurar. Başvurulan ve halledilecek her iş önce bu birime uğranılarak gerekli ödeme yapılıyor, masalara dağıtılıyor. Bu birimde önce gerekli rüşvet alınıyor sonra hangi görevli halledecekse o birime gidiliyordu. Memurlar rüşvet için işi geciktirmeye kalkarsa para işini en baştan hallettiklerini söyleyip zorluk çıkarsa halkla ilişkiler birimine şikayette bulunuluyordu.

Memurlar mutsuzdur Bu birimde alınan rüşvetlerin ne yapıldığı da bilinmiyordu. En başta kendilerine dağıtılacağı düşünülüyordu. Ama aylar geçmiştir, para veren yoktur. Bakan ihale gibi büyük işlerde rüşveti bizzat elden alıyor, halkla ilişkiler birimini karıştırmıyordu. Artık herkesin canına tak etmiştir. Geçinemez, kiralarını ödeyemez olmuşlardır. Müdürü şikâyet etseler şimdiye kadar rüşveti kanıtlayabilen çıkmamıştır. Rüşvete her zaman kılıf bulunmuştur. Memurlar arasında en çok bunalan ve borçlananlardan biri de adamın en yakın arkadaşıdır.

Müdür dayak yer Bir gün müdürün odasından sesler gelir. Seslerden anlaşılır ki müdür dayak yemektedir. Ama iri yarı bir adam olan müdürü kim dövüyor anlayamazlar. Oda da kilitlidir. Açmaya da çalışmazlar. Hepsi durumdan memnundur. Kapı açıldığında yakın arkadaşı olan memurun odadan çıktığını görür. Sıska ve kısa biridir. Müdürün nasıl dövdüğünü anlamaz. Canına tak etmiştir. Arkadaşını masaya çeker, ne olduğunu sorar. Öncesinde eline sağlık demeyi de unutmaz. Durumdan memnundur. Arkadaşı ne olacaksa olsun diye konuşur.

Tayin çıkar Kısa zamanda bu olay yüzünden ona ve arkadaşına tayin çıkar. Resmi işlem yoktur. Hem rüşvet olayı duyulabilir hem de müdürün memurdan dayak yediği duyulursa saygınlığı azalır diye duyurulmamıştır. Ama arkadaşı dayak attığı için o da eline sağlık dediği için tayin alırlar. Gittikleri yer kentin uzak bir yerindedir ama hizmet otobüsü vardır. Oraya hep sürgün edilenler gönderilmiştir. Hiç iş yoktur. Bütün gün boş boş oturuyorlardır. Ay başı gelince eski işlerinden daha çok maaş aldıklarını görürler. Yanlış anlaşılma var zannederler. Ama işin aslı başkadır.

Yeni maaşlar Genel müdür dayak yedikten sonra onları bakanlığın başka birimine atamak zorunda kalmışlardır. Fakat tek boş kadro bu birimedir. Buranın da aylığı daha yüksektir. İki yüksek memur olmuşlardır. Rüşvet aldıkları zamanki kadar maaş alıyorlardır. Bu durum eski çalışma arkadaşları tarafından duyulur. Aradan epey zaman geçer. Bir gün eski çalışma arkadaşını görür. Onlar ayrıldıktan sonra neler olduğunu sorar. Onlardan sonra genel müdürü döverlerse onlar gibi yüksek maaşlı başka kadroya atanırsınız diye her fırsatta genel müdürü dövmeye başladıklarını söyler. Adam şaka mı diye sorar. Şaka yapıyordur. Böyle yapmayı akıllarından geçirerek rahatlıyorlardır. Adam bunun yeni bir şey olmadığını, tarih boyunca her memurun üstündeki memuru hayalinde dövdüğünü söyler.

Temalar

Yozlaşma Rüşvetin nasıl yaygın olduğu, normalleştiği ve hak olarak görüldüğü vurgulanmaktadır. Rüşvet bireysel bir durumdayken halkla ilişkiler birimi kurulup kurumsallaşır. Ayrıca çalışmayarak alınan maaşlar da bozuk düzenin bir parçasıdır. Genel müdür ise sadece bakanın tanıdığı olduğu için görevlendirilmiştir. Devlet kurumlarında yaşanan bu yozlaşma eleştirilmektedir.